

راهنمای پژوهش برای اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی

معاونت پژوهشی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران

زمستان 1400

۱. انتخاب موضوع

همواره یکی از مهم‌ترین چالش‌های پیش روی علاقه‌مندان به فعالیت‌های پژوهشی، بررسی فهرستی از موضوعات مطرح در یک شاخه علمی و انتخاب یکی از این مباحث برای تحقیق و تدقیق بیشتر است.

در صورتی که پروژه تحقیقاتی پیرامون یک سوژه معین و یا به سفارش یک سازمان باشد، گام اول یعنی «انتخاب موضوع تحقیق» برداشته شده است. اما در غیر این صورت، لازم است پیش از هر اقدامی، حوزه موضوعی مورد نظر انتخاب شده و تحقیقات پیشین در آن حوزه مورد واکاوی قرار گیرد.

علی‌رغم وجود منابع متنوع و متعددی که در هر یک از سرفصل‌های تخصصی وجود دارد، معمولاً دسترسی به یک لیست جامع از موضوعات و سرفصل‌ها وجود ندارد و به همین دلیل انتخاب موضوع، مرحله‌ای دشوار در فرایند اجرای هر پروژه تحقیقاتی است.

انتخاب یک موضوع مناسب برای تحقیق در یک رشته از علوم، مستلزم آشنایی با «مبانی مفهومی»، «نظریه‌های علمی تشکیل دهنده آن رشته» و همچنین «شناسایی آخرین پیشرفت‌های آن علم» است.

انتخاب موضوع مقاله پژوهشی به مهارت تصمیم‌گیری و قدرت قضاوت شما در این باره بستگی دارد. نویسندگان با تجربه می‌دانند که غالباً شکست یا موفقیت در نگارش مقاله پژوهشی به موضوع انتخابی آن‌ها بستگی دارد. حتی بهترین و زبردست‌ترین نویسندگان می‌دانند که این مرحله بسیار سخت است. زیرا قرار است در ادامه فرایند، فعالیت‌هایی درباره آن انجام دهید.

به همین دلیل است که انتخاب موضوع می‌تواند شما را در این زمینه موفق یا با شکست مواجه کند. زیرا موضوعات نامناسب دارای یک یا همه شرایط زیر هستند:

- کلی است.
- منابع کافی ندارد.
- قبلاً در آن زمینه کار شده و آن موضوع امروزه بدیهی تصور می‌شود.
- کلیشه‌ای، ملال‌آور یا تکراری است.
- نامناسب، موهن و پیش پا افتاده است.

در این باره دلایل متعددی وجود دارد. برای مثال، چرا پژوهش درباره موضوعی که قبلاً بسیاری از افراد در موردش کار کرده‌اند، ملال‌آور و بی‌فایده است؟ غالباً موضوعات کلیشه‌ای، کهنه و ملال‌آور، مقاله پژوهشی را نیز کلیشه‌ای، کهنه و ملال‌آور می‌کنند. به خودتان فرصت بدهید و روی موضوعی تازه کار کنید. اهمیت این راهبرد در این است که قبل از شروع فرایند نگارش مقاله پژوهشی، درباره آن تفکر کرده‌اید. در واقع، در این مرحله مغز شما وارد چالشی مفید شده است که انجام فعالیت مذکور می‌تواند آن را به سرانجام مناسبی برساند. حال اگر موضوع برای سایر خوانندگان نیز مناسب و مرتبط باشد، ارزش مقاله پژوهشی‌تان بیشتر خواهد شد.

ویژگی های یک موضوع خوب

موضوع یا عنوان تحقیق باید دارای ویژگی‌هایی باشد که برخی از آن‌ها عبارتند از:

- به خوبی محتوای پژوهش را معرفی کند.
- در حد امکان فاقد عبارات اختصاری باشد.
- در حد امکان کوتاه و رسا باشد.
- فاقد قضاوت و القای مفاهیم باشد.
- به صورت سوالی عنوان نشود.
- به جامعه آماری مورد بررسی اشاره کند.
- به گونه ای جذاب و جالب توجه نوشته شود.

- به ابتکار خاص موجود در تحقیق اشاره کند.

معیارهای مهم برای انتخاب یک موضوع مفید و موثر

- علاقه پژوهشگر به موضوع مورد تحقیق
- خلاقیت در شناسایی نیازهای جامعه و طرح مسئله
- بدیع بودن موضوع تحقیق؛ به معنای خودداری از تکرار تحقیقات پیشین
- وفاداری نسبت به تحقیقات انجام شده قبلی
- پژوهش پذیر بودن موضوع تحقیق
- مهم بودن مسئله تحقیق و ارزش بررسی آن
- توانایی پژوهشگر (علاقه‌مندی، کنجکاوی و کشش علمی برای شناخت آن)
- ملاحظات اخلاقی (تحقیق نباید با ارزش‌های رایج جامعه متناقض باشد)
- در دسترس بودن منابع مادی و اطلاعاتی (اطلاعات، بودجه، امکانات و...)
- امکان سنجی اجرای تحقیق بر اساس زمان در اختیار
- امکان بهره‌گیری از همکاری در انجام تحقیق بین واحدها و افراد سازمان
- صرفه اقتصادی اجرای طرح

اشتباهات رایج در انتخاب موضوع تحقیق

- کاربردی نبودن: متأسفانه بسیاری از تحقیقاتی که در دانشگاه‌ها و موسسات علمی کشور انجام می‌شود، کاربرد مشخصی در داخل کشور ندارد و فقط عمر گرانقدر پژوهشگران و منابع مادی کشور را به هدر می‌دهد. شناخت نیازهای روز جامعه و طراحی پروژه‌های تحقیقاتی بر اساس این نیازها، یک «ضرورت انکارناپذیر» است.
- کلی بودن: معمولاً افرادی که تجربه کمتری در امر پژوهش دارند، موضوعی را انتخاب می‌کنند که بسیار گسترده است. موضوع باید به گونه ای طرح شود که تحقیق بتواند در فرصتی که در اختیار است پاسخ آن را پیدا کند. لذا بهتر است موضوع ساده تر و محدود تری برای تحقیق انتخاب شود.

- تکراری بودن: تکرار مکررات، خود تبدیل به پدیده ای تکراری در جامعه علمی ما شده است که لازم است از آن اجتناب شود.
- سطح نامناسب: پرداختن به موضوعات سطح پایین در مقاطع تحصیلات تکمیلی و همچنین پرداختن به موضوعات پیچیده و سنگین در مقاطع تحصیلی پایین، موجب کاهش کیفیت تحقیق خواهد شد.

راهکارهای عملی برای انتخاب موضوع

- نیازسنجی: مهم تر از هر چیز، بررسی و شناخت نیازهای جامعه ای است که در آن زندگی می کنید. نیازهای افراد، گروه ها و سازمان های اطراف خود را به خوبی و با حوصله بررسی کنید. هر نیاز می تواند سرآغاز یک پروژه تحقیقاتی و حتی یک فعالیت تجاری باشد.
- بررسی میان رشته ای: در انتخاب موضوع اهمیت پیوندهای بین رشته‌ای را بسیار جدی بگیرید. ثمره پیوندهای بین رشته‌ای تولد موضوعهای نوین برای پژوهش است. در بسیاری از رشته‌ها مباحث بسیار ارزنده‌ای وجود دارد که می‌تواند از زاویه‌ای تازه در رشته‌ای دیگر مورد بررسی قرار گیرد.
- رویکرد حل مسئله: در جستجوی «پژوهش‌های مسأله مدار» باشید. بر این اساس، به محیط کار و زندگی خود با نگاهی پرسشگر و دقتی بیشتر بنگرید.
- کاربردپذیری: آیا پژوهش شما می‌تواند با نتیجه‌ی کاربردی و مفید همراه باشد و مشکلی از مشکلات موجود را حل کند؟ آیا گروه خاصی از کاربران یا از نتایج تحقیق شما بهره‌مند خواهند شد؟
- دریچه ای نو: با نگاهی جدید و از زاویه ای دیگر به موضوعات قبلی بنگرید.
- عدم عبور از کنار مسائل ساده: موضوعات ساده را دست کم نگیرید و آن‌ها را بی ارزش قلمداد نکنید.
- پذیرش عدم قطعیت: از ابهام‌ها و عدم اطمینان‌ها نترسید و با جستجو، زوایای پنهان را برای خود آشکار کنید.

- تجربه های شخصی: تجارب خود را ارزشمند بدانید و آن را برای خدمت به جامعه به کار بگیرید. یک اتفاق ساده در زندگی شما می تواند موضوع یک بررسی علمی باشد.

بالاخره از کجا می‌توانید ایده‌هایی را برای پژوهش به دست آورید؟ در این زمینه، دو منبع اصلی در اختیار دارید: خودتان؛ متخصصان. ابتدا از آنچه در اختیارتان است شروع می‌کنیم.

الف) ایده‌ها و علاقه‌های خودتان

تمامی نوشته‌ها با تفکر شروع می‌شوند. زمانی که موضوع پژوهشی را پیشنهاد می‌کنید، باید همانند سایر تکالیف نوشتاری، خودتان را به عنوان یک منبع در نظر بگیرید. همه نویسندگان به مخزن تجربه‌هایشان (هر چیزی که دیده‌اند، شنیده‌اند، خوانده‌اند، انجام داده‌اند و تصور کرده‌اند) وابسته‌اند.

۱. دفترچه‌ای برای ثبت ایده‌ها

بسیاری از نویسندگان حرفه‌ای دفترچه‌ای برای ثبت ایده‌هایشان به همراه دارند. این دفترچه کمک می‌کند آنچه را به نظرتان می‌رسد، در قالب موضوعات یا خلاصه‌ای از آن‌ها یادداشت کنید تا در زمان ممکن بتوانید به آن‌ها مراجعه کنید.

۲. می‌توانید از فن بارش ذهنی استفاده کنید تا به موضوعات مناسبی دست یابید. استفاده از این روش به شما امکان می‌دهد خیلی سریع به ایده‌های مناسبی برسید. در این روش، به جای نوشتن جملات یا شرح مفصلی از ایده‌ها، تنها کلمه‌هایی را می‌نویسید. اعداد ۱ تا ۱۰ را بنویسید و به سرعت، ایده‌هایی را که به ذهنتان خطور می‌کنند، جلوی هر عدد ذکر کنید.

۳. الگوی ساخت شبکه ایده‌ها

«شبکه ایده‌ها» روشی دیداری برای سازمان‌دهی ایده‌هاست؛ نوعی سازمان‌دهنده گرافیکی که به طور دیداری ایده‌ای را به ایده دیگر مرتبط می‌کند و می‌تواند ابزار بسیار مفیدی برای پیدا کردن موضوع مورد علاقه باشد. از آنجا که الگوی ساخت شبکه ایده‌ها بسیار متفاوت‌تر از دیدن نمودار یا یادداشت است، بسیاری از نویسندگان از آن استفاده می‌کنند. زیرا آنان معتقدند، به‌کارگیری الگوی ساخت شبکه ایده‌ها ذهنشان را از چارچوب‌ها و محدودیت‌های موجود آزاد می‌کند.

برای تهیه شبکه ایده‌ها به یک صفحه کاغذ آچار نیاز دارید. دایره بزرگی در وسط آن رسم کنید. سپس اولین ایده‌ای را که به فکرتان می‌رسد، در وسط آن بنویسید؛ حتی اگر آن ایده مورد علاقه شما نباشد. ایده‌های مرتبط با ایده اصلی (اولیه) را داخل دایره‌های کوچک‌تر، در اطراف دایره اصلی (بزرگ‌تر) بنویسید و دایره‌های کوچک‌تر را با کشیدن خط به دایره بزرگ‌تر (اصلی) وصل کنید. تنها به این کار اکتفا نکنید. هر یک از ایده‌های فرعی نیز می‌توانند به ایده‌های دیگر منجر شوند. بنابراین، ایده‌های فرعی تولید شده را می‌توانید داخل دایره‌های کوچک‌تری در اطراف دایره‌های کوچک، در کناره‌های صفحه، درج کنید.

۴. ترسیم‌های دیداری

شبکه ایده‌ها تنها یک نوع از ترسیم شکل‌های دیداری است، در حالی که شکل‌های متنوعی از ترسیم‌های دیداری وجود دارند که می‌توان از آن‌ها برای پیدا کردن ایده‌ها و توصیف آن‌ها استفاده کرد. برای مثال، می‌توان از چارت‌های دیداری نام برد که برای عده‌ای از افراد روشی مطلوب تلقی می‌شود. نمودار ون یا چارت‌های نوشتاری نیز از انواع دیگر ترسیم‌های دیداری هستند. شما می‌توانید با توجه به سبک نوشتاری و جست‌وجوی موضوع مختص به خود، نوع مطلوب را پیدا کنید.

۵. استفاده از پرسش‌های چه کسی، چه چیزی، کجا، چرا و چگونه

به عبارت‌های چه کسی، چه چیزی، چه زمانی، کجا، چرا و چگونه، پرسش‌های روزنامه‌نگاری گفته می‌شود، زیرا هر روزنامه‌نگاری در شروع هر گزارش خبری از آن‌ها استفاده می‌کند.

پرسیدن این سؤال‌ها به شما کمک می‌کند موضوعات قوی‌تری را برای نگارش مقاله پژوهشی پیدا کنید. زیرا این قدرت را در شما ایجاد می‌کنند که از ابعاد گوناگونی به موضوع نگاه کنید. به‌کارگیری این روش برای تعیین جزئیات موضوع مقاله پژوهشی بسیار مفید است.

۶. نوشتار آزاد

اگر به موضوع مناسبی برای تهیه مقاله پژوهشی دست نیافتید، می‌توانید از روش نوشتار آزاد استفاده کنید. یعنی هر آنچه را به ذهنتان می‌آید و مورد علاقه‌تان است، روی کاغذ بنویسید. این روش به شما کمک می‌کند بدون نگرانی درباره املا، مطلب، علائم نقطه‌گذاری، قواعد دستور زبان یا سبک نوشتاری، درباره موضوع مورد نظرتان مطالبی (هر چند غیرمنسجم و حتی بی‌ربط) بنویسید که با مطالعه مجدد آن بتوانید به موضوعی برای نگارش مقاله پژوهشی دست یابید.

۷. خواندن

خواندن عمیق می‌تواند در پیدا کردن موضوع مناسب به شما کمک کند.

ب) کمک گرفتن از متخصصان

در صورتی که خودتان نتوانستید برای نگارش مقاله پژوهشی ایده‌ای پیدا کنید، می‌توانید از متخصصان و افراد خبره مشورت بگیرید. علاوه بر این، می‌توانید با همکاران، دوستان، اساتید و سایر افرادی که تاکنون مقاله پژوهشی تهیه کرده‌اند گفت‌وگو کنید.

در زیر شش رهنمود آسان‌تر کردن فرایند انتخاب موضوع آمده است:

۱. مورد توجه قرار دادن هدف

موضوع انتخابی باید با هدف نگارش مقاله پژوهشی منطبق باشد. به کلامی دیگر، باید شما را متقاعد کند که به هدف شما از نگارش آن مربوط است. این توجه موفقیت شما را در اتمام آن

تضمین می‌کند. اگر موضوع انتخابی نتواند شما را در این زمینه متقاعد کند، یقین بدانید برای نگارش مقاله پژوهشی مناسب نیست.

۲. در نظر گرفتن خوانندگان مقاله

همیشه، در ضمن فرایند انتخاب موضوع برای مقاله پژوهشی، به افرادی که قرار است آن را بخوانند، توجه داشته باشید. بنابراین، نیازها و انتظارات خوانندگان مقاله را در نظر بگیرید و بدون توجه به آنان موضوعی را انتخاب نکنید

۳. علاقه به موضوع

اگر حق انتخاب دارید، موضوعی را انتخاب کنید که مورد علاقه‌تان باشد تا بتوانید مشتاقانه فعالیت کنید و آن را به طور مطلوب به پایان برسانید. فرایند نگارش، در صورت وجود علاقه به موضوع، دلچسب و خوشایند خواهد بود، به طوری که سختی‌های آن را مشتاقانه خواهید پذیرفت.

۴. عملی و قابل تحقق بودن

در انتخاب موضوع به عملی بودن آن توجه کنید. یعنی دسترسی به منابع، اطلاعات و امکانات نگارش آن امکان‌پذیر باشد. در غیر این صورت، یا امکان به اتمام رساندن آن کم است یا به شدت دچار مشکل خواهید شد.

۵. پرهیز از انتخاب موضوعات مد روز

این دسته از موضوعات نظر خوانندگان را به خود جلب نمی‌کنند. در واقع گذرا هستند و با حل شدن یا قدیمی شدن، از چشم مردم می‌افتند. لذا کارشناسان علاقه چندانی به مطالعه این گونه مقاله‌های پژوهشی ندارند. زیرا آنان به هر رسانه‌ای مراجعه کنند، به راحتی می‌توانند به اطلاعاتی در آن زمینه دست یابند.

البته نباید فراموش کرد که رسانه‌هایی مانند روزنامه‌ها، مجلات، مصاحبه‌های رادیویی، شبکه‌های مجازی، کتاب و... منبع خوبی برای دستیابی به موضوعاتی برای نگارش مقاله پژوهشی به شمار می‌روند. مراجعه به این منابع می‌تواند شما را از انتخاب موضوعات سطحی، مد روز و کم مایه باز دارد.

۶. در نظر داشتن اینکه همه سوال‌ها جواب ندارند

هنگامی که شما به نگارش مقاله پژوهشی اقدام می‌کنید، حتماً به دنبال هدفی هستید، یا اینکه می‌خواهید به سؤالی پاسخ دهید، لذا باید همیشه مدنظر داشته باشید که هر سؤالی جواب ندارد. در واقع، طرح سؤال کمک می‌کند اطلاعاتی که درباره آن جمع می‌کنید منسجم شود؛ به طوری که عقیده شما را در آن زمینه شکل بدهد. بنابراین، به دنبال پیدا کردن پاسخی حتمی برای سؤالی که در حال حاضر قابل پاسخ دادن نیست، نباشید. بلکه می‌توانید درباره آن شواهدی را جمع‌آوری و به طور منسجم ارائه کنید تا خواننده از چگونگی دانش موجود درباره آن موضوع مطلع شود.

سایر راه‌های یافتن موضوع نیز به ترتیب زیر دسته بندی میشوند:

۱. مطالعه ی مقالات یک سال و یا دو سال اخیر پیرامون حوزه های علاقه مندی تان:

این کار بیشتر با استفاده از پایگاه های اطلاعاتی چکیده نامه ای مانند اسکوپوس، وب آو ساینس، دایمنشن، گوگل اسکالر و ... اتفاق می آفتد. و با جستجوی یک سری کلمات کلیدی و خروجی گرفتن اکسل می توانید با دسته بندی کردن مقالات، به کشف روندهای جاری در آن حوزه ی پژوهشی بپردازید و با الگو برداری به ایده های جدید برسید.

۲. پیشنهاد برای پژوهش:

در بعضی مقالات در انتهای مقاله نویسنده اقدام به پیشنهاداتی برای پژوهش های بیشتر می کند. و یا در پایان نامه ها این امری مرسوم است که شما می توانید از این نوع پیشنهادات کمک بگیرید.

۳. صفحات وب پژوهشگران و اساتید:

معمولا اساتید دانشگاهی در صفحات وب خود فهرستی از پژوهش‌های در حال انجامشان را ارائه می‌دهند (منظور اساتید دانشگاه‌های معتبر دنیا است) با مراجعه به این صفحات احتمال اینکه بتوانید از ایده‌های در حال انجام الگو برداری کنید زیاد است مخصوصا با بومی کردن آن‌ها یا تغییر حوزه‌ی موضوعی.

۴. صفحات گروه‌های پژوهشی:

در بعضی از دانشگاه‌ها گروه‌های پژوهشی صفحات خاص مربوط به خود دارند و گزارش‌های مرتبط ارائه می‌دهند، این صفحات می‌تواند توجه شما را بخود جلب کند و با بازدید از آن‌ها ایده‌های جدیدی به ذهن شما خطور کند.

۵. طوفان فکری:

از روش‌های خلاقانه‌ی حل مسئله است که ما در اینجا به عنوان راه حلی برای یافتن مسئله مطرح کرده ایم. افرادی با زمینه‌های مختلف دور هم می‌نشینند و برای پیدا کردن یک مسئله (نه یک راه حل) که ارزش حل کردن و تحقیق کردن را داشته باشد ایده‌های خود را ارائه می‌کنند.

۶. مسایل بازار/محل کار:

معمولا ارتباط خیلی نزدیکی بین دانشگاه و بازار (صنعت، کسب و کار، سازمان‌ها و...) برقرار نیست. اگر چه دفاتر ارتباط با جامعه‌ی دانشگاه معمولا در حال انجام این راه حل هستند، ولی شما مستقلا می‌توانید با ارتباط با بازار نسبت به مسایل موجود آگاهی یابید و مسئله‌ی را برای پژوهش کردن بیابید. کفایت به کارخانجات سر بزنید، با واحد‌های تحقیق و توسعه گفتگو کنید و...

اگر شما کارمند جایی هستید یا صاحب شغلی ممکن است ایده‌ی پژوهشی شما از همان فعالیت جاری شما نشأت بگیرد و یک مسئله‌ی واقعی حل کنید.

۷. وب سایت‌های آنلاین سازمان‌ها:

رجوع به وب سایت سازمان‌های دولتی و یا پژوهشگاه‌ها، که هر ساله تحت عنوان "اولویت‌های پژوهشی" منتشر می‌شوند، می‌تواند برای شما مناسب باشد.

۸. مشکلات بزرگ جامعه:

معمولا مسایلی همچون محیط زیست، انرژی و... همیشه جزو مسایل جاری و کلان جامعه هستند. می‌توانید با تمرکز روی این مسایل تحقیقاتی خاص را رهبری کنید.

۹. وب سایت‌های نوآوری باز:

اکنون پلت فرم‌های آنلاین وجود دارند که چالش‌های صنعتی و فناوری را با راه حل دهندگان، به اشتراک می‌گذارند.

برای مثال پلتفرم دانشگاه ام‌آی‌تی، آیدیاکانکشن، اینوسنتیو، ناین سیگما، یت‌۲، آی چلنج (ایرانی)، معمولا حل اینگونه مسایل همراه با پرداخت جوایز مالی خوبی همراه است.

۱۰. سوال از دیگر متخصصان در شبکه‌های اجتماعی پژوهشگران:

شبکه‌های اجتماعی چون کوئرا، ریسرچ گیت برای پرسیدن سوال و جواب دهی دیگران طراحی شده‌اند و یا این امکان را دارند. در اینها شما می‌توانید بپرسید که چه مسایلی در محدوده‌ی موضوعی شما می‌تواند برای پژوهش و تحقیق مفید باشد و دیگران نظر بدهند.

۱۱. مجلات تجاری - علمی (Magazine) مرتبط با خودتان را مطالعه کنید:

مجلات تجاری-علمی، معمولا ارتباط بین جامعه پژوهشگران با فناوری و بازار را فراهم می کنند. حتی دیدن تبلیغات محصولات جدید مرتبط با حوزه های تخصصی شما ممکن است که ایده های فراوانی برای شما به ارمغان آورد.

۱۲. علم داده ها:

علم داده ها، از علوم داغ و روز جهان محسوب می شود. ابزارهای فراوانی برای تحلیل داده ها مورد استفاده قرار می گیرد، آموزش های فراوانی ارائه می شود. بخشی از علم سنجی، کار با داده ها و استخراج آمارهای پژوهشی و تحلیل آن است. شما هم می توانید با استفاده از پایگاه های استنادی همچون اسکوپوس، وب آو ساینس، گوگل اسکالر، دایمنشن و... اقدام به تحقیقات مرتبط با داده های پژوهشی حوزه ی تخصصی خود کنید. برای آشنایی با این دسته از مقالات می-توانید از کلمات کلیدی مانند research trend و Scientometrics استفاده کنید.

۱۳. بومی سازی پژوهش ها:

بسیاری از مقالات پژوهشی مربوط به یک جغرافیای خاص و یا جامعه ی آماری خاصی می شود. شما می توانید با تغییر این جغرافیا به کشور، یا شهر دیگری و یا تغییر جامعه ی آماری موضوع پژوهشی برای خود خلق کنید.

۲. ترسیم نمایه کلی کار

برای هر علمی پیش فرض ها و گزاره هایی از پیش تعیین شده وجود دارد که باید دانشمند آن حوزه موضع خود را راجع به آنها معلوم کند زیرا گاهی دیده می شود که محقق به صحت و سقم این گزاره ها توجهی ندارد و ناخواسته خطایی در بنمایه کار خود می کند.

پژوهشگر باید برای خود معلوم کند که انسان را همچون هابز یک گرگ انسان می داند یا همچون افلاطون او را حیوان سیاسی می داند. مسلما نتیجه تحقیق کسی چون کانت که انسان را سودجو می داند با کسی که مثل لمبروزو انسان را مجرم بالفطره می داند تفاوت بسیاری خواهد کرد و اگر مخاطبان او این موضع گیری اولیه را بدانند قضاوت بهتری می توانند از نظر او داشته باشند. البته لازم به تاکید است که منظور این نیست که حتما در مقاله یا کتابی که درباره جرم شناسی صحبت شده نویسنده بگوید چه تعریفی از انسان دارد زیرا محل اصلی این بحث در علوم چون فلسفه یا سایر علوم است بلکه منظور این است که پژوهشگر اگر موضع خودش را درباره انسان و ویژگی های او برای خود بداند پژوهش بهتر و دقیق تری می تواند انجام دهد و لزومی ندارد که در این باره در تحقیق خود صحبت کند

مشکل بعدی در کارهای پژوهشی نداشتن دید و اشراف کلی به قضیه مورد پژوهش است که بدون دانستن کلیت پدیده مورد نظر به سمت درک جزء آن رفته اند. بگذارید مراد خود را از کلیت و جزئیت موضوع با این مثال روشن کنیم؛ تصور کنید یک نفر از بالای کوهی دارد به کل شهر نگاه می کند و یک فرد دیگر در یکی از خیابان های آن شهر هست. مسلما آنکه در بالای کوه هست اشراف و درک بهتری از شهر و مسیرها دارد و از ارتباط اجزا با یکدیگر و شرایط هر محدوده آگاهی بیشتری دارد اما آنکه فقط در یک نقطه از شهر هست تنها بر آن منطقه تسلط دارد اگر چه شاید بر همان جز تسلط بیشتری نسبت به آن شخصی که بر بالای کوه است داشته باشد و درست است که درک جز به درک کل کمک می کند اما زمانی که می خواهیم حتی در آن نقطه شهر اقدامی بکنیم مثلا بنایی را تاسیس کنیم زمانی می توانیم بهتر عمل کنیم که بدانیم آن نقطه کجای شهر هست و اقدامات ما بر کلیت شهر و مناطق دیگر چه تاثیری می گذارد مسلما تصمیمات بهتری می گیریم همچنین که بعد فهم کلی ساده تر می توان جزء را شناخت اما برعکس اینکار با دشواری هایی همراه است.

علاوه بر بخش محتوا در بخش شکلی پژوهش هم باید ترسیم کلی از پلان احتمالی تحقیق داشت به عبارتی در تحقیق باید استخوان بندی ظاهر پژوهش هم انجام شود تا محقق بداند از چه مراحل باید گذر کند و چه اصولی را رعایت کند.

فرایند و شکل پژوهش:

- (۱) موضوع پژوهش، مسائل و مجهولات آن
- (۲) پیشینه و تاریخچه تحقیق
- (۳) فرضیه: پاسخ احتمالی و موقت به پرسش می‌باشد. لازم است که ضمن فرضیه اصلی، فرضیه یا فرضیه‌های جایگزین و رقیب نیز داشت.
- (۴) اثبات یا رد فرضیه و تحلیل داده‌ها
- (۵) جمع‌بندی و نتیجه پژوهش

۳. طراحی سؤالات پژوهش:

در این مرحله محقق باید به صورت روشن مشخص کند به دنبال پاسخ به چیست و دنبال چه می‌گردد، که شامل یک سوال اصلی و یک یا چند سوال فرعی می‌باشد. پرسش اصلی اساسی ترین بخش تحقیق است که به واسطه آن محقق مسیر و محتوای پژوهش خود را نمایان می‌کند. پرسش‌های فرعی نیز به معنای خرد کردن و شکستن سوال اصلی پژوهش است که در فرایند تحقیق به آنها پاسخ داده خواهد شد. در واقع، مجموعه پرسش‌هایی که در ذهن محقق مطرح می‌شوند، همان مسئله تحقیق را نشان می‌دهد. لذا محقق باید پرسش‌هایی را مطرح کند که با پاسخ دادن به آنها بتواند به اهداف مورد نظر تحقیق دست یابد.

بسته به نوع پژوهش، پرسش اصلی نیز تغییر می‌کند. مثلاً در تحقیق توصیفی که ناظر به چگونگی است، پرسش تحقیق با چگونه، چه میزان، چه نسبت و امثال آنها شروع می‌شود. در تحقیقات تحلیلی که ناظر به چرایی موضوع است، پرسش با چرایی شروع می‌شود. در تحقیقات اکتشافی که وجود و هستی موضوع مدنظر است، پرسش با آیا، چیستی و کیستی شروع می‌شود.

۴. تعیین منابع قابل مراجعه و ارجاع:

در متون آکادمیک علاوه بر ایده‌ها و تجربیات یک نویسنده، همچنین از ایده‌ها و تحقیقات منابع دیگر: کتاب‌ها، مقالات ژورنالی، پایان‌نامه‌ها و ... استفاده می‌شود. این منابع و ایده‌های دیگر ممکن است برای استدلال و پشتیبانی از ایده‌های نویسنده مورد استفاده قرار گیرند، یا نویسنده ممکن است در حال تحلیل یا نقد آن منابع باشد.

از منابع دیگر استفاده می‌شود تا به خواننده بگوید که ایده‌های منابع دیگر در پژوهش، کجا استفاده شده است. از دلایلی که مهم است که یک منبع به درستی ارجاع داده شود:

این به خواننده نشان می‌دهد که می‌توانید منابعی را پیدا کرده و از آنها استفاده کند تا یک استدلال محکم ایجاد کند.

این به خواننده نشان می‌دهد که چگونه استدلال شما با تصویر کلان ارتباط دارد.

علت ارجاع به منابع:

- برای تشخیص ایده‌های خود

وقتی مقاله‌ای مینویسید، فرض بر این است که همه واقعیت‌ها، نظریه‌ها و ایده‌ها از خود شما هستند مگر اینکه به منبع خارجی نسبت داده شوند.

اگر منابع خارجی را با ارجاع به آنها نسبت ندهید، هیچ راهی برای تشخیص ایده‌های خود از منابع وجود ندارد. شما کارهای شخص دیگری را به عنوان خود ارائه می‌دهید.

- برای تقویت استدلال خود

گاهی اوقات شما با یک بحث شروع می کنید و سپس تحقیق می کنید تا از این استدلال پشتیبانی کنید. مراجع به خواننده می گویند که استدلال شما فقط مربوط به نظر شخصی نیست: با شواهد پشتیبانی می شود.

- برای نمایش دیدگاه های مختلف

برای بسیاری از مقالات انتظار می رود که نظرات چندین نویسنده مختلف در مورد یک موضوع را نشان دهید. یکی از راه های انجام این کار پاسخ به سوالهایی از این دست است:

آیا نقاط توافق وجود دارد؟

آیا درگیری وجود دارد؟

آیا سوالی بدون پاسخ وجود دارد؟

این دامنه و میزان تحقیقات شما را تأکید می کند.

- برای بررسی واقعیت

اگر خواننده بخواهد منبع اصلی را بررسی کند، یک مرجع به او کمک میکند. خواننده ممکن است بخواهد از به روز بودن اطلاعات شما و این که منبع را به درستی درک کرده باشید اطمینان حاصل کند. خواننده ممکن است بخواهد درباره یک موضوع بیشتر بخواند. بدون مراجعه، هیچ راهی برای خواننده وجود ندارد تا دریابد که از چه منابعی استفاده کرده اید.

- برای اطمینان از رعایت حقوق مالکیت فکری مولف

عدم ذکر نام منبع و مولف به معنای عدم رعایت حق بر نام و احیاناً حق حرمت اثر متعلق به دیگری است. این امر می تواند مجازات های صنفی و حتی کیفری را در پی داشته باشد.

انواع ارجاع (رفرنس) دهی

۱. نقل قول در متن مقاله (درون متنی)

۲. در یک لیست مرجع در انتهای مقاله (فهرست منابع)

هر زمان که یک مقاله از کلمات، حقایق، ایده ها، نظریه ها یا تفسیرهای منابع دیگر استفاده می کند، باید به آن منابع ارجاع داده شود. رفرنس دهی زمانی لازم است که:

شما دقیقاً کلمات را از یک کتاب، مقاله یا منبع دیگر کپی کرده اید (نقل قول)

شما از یک ایده یا واقعیت از یک منبع خارجی استفاده کرده اید، حتی اگر از عبارت دقیق آنها استفاده نکرده باشید (تعریف و جمع بندی)

تنها استثنا در این مورد زمانی است که اطلاعات عمومی باشد، چیزی که احتمالاً همه می دانند. اگر مطمئن نیستید که به چیزی رفرنس دهی کنید یا نه، بهتر است رفرنس دهید.

کدام منبع مناسب تر است؟

هنگام نوشتن یک مقاله تحقیقاتی، انواع مختلفی از منابع وجود دارد که ممکن است شما آنها را ذکر کنید. کدام مناسب هستند؟ کدام یک کمتر مناسب هستند؟ ذکر این نکته ضروری است که مطالب پیش رو ممکن است برای رشته های مختلف متفاوت باشد.

بسیار مناسب: مقالات ژورنالی

به طور کلی، شما در وهله اول باید مقالات مجلاتی که فرایند داوری دارند را در مقالات پژوهشی خود ذکر کنید. این مقالات پس از گذراندن مراحل بررسی دقیق سردبیر و انجام داوری برای چاپ پذیرفته شده اند. در طی فرایند بررسی، مقاله توسط حداقل یک ویراستار ژورنال و گروهی از داوران (معمولاً دانشمندانی که در این زمینه یا موضوع مورد تحقیق متخصص هستند) به دقت مورد ارزیابی قرار گرفت. باید توجه کرد فقط به این دلیل که یک

۵. بیان مسئله و توضیح مختصر پژوهش

بیان مسئله، ظریف ترین، حساس ترین و شاید بتوان گفت که مشکل ترین بخش از فرآیند پژوهش را تشکیل می دهد. پژوهش گرانی که بر مسئله پژوهش اشراف داشته باشند و بتوانند آن را به خوبی تحلیل کنند، به یقین در انجام پژوهش های کیفی، توفیق بیشتری خواهند داشت.

هدف نهایی بیان مساله تبدیل یک مساله کلی و مبهم به یک مساله تعریف شده، دقیق و مشخص است؛ به صورتی که بتوان آن را از طریق یک پژوهش علمی مورد بررسی قرار داد و راه حل هایی نیز برای حل آن ارائه نمود. نوشتن بیان مساله باید به شما کمک کند تا هدف پژوهشی که قصد انجام آن را دارید معین سازید. در نگارش بیان مساله احتیاجی نیست که آن را طولانی بنویسید؛ اینکه اگر بتوانید در طول یک صفحه مساله مورد بررسی خود را مطرح کنید بسیار ایده آل است. در مقالات قوی که در مجلات معتبر نیز چاپ می شوند، عمدتاً این بخش در طول یک و نهایتاً یک و نیم صفحه نگارش شده اند.

چرا به بیان مسئله نیاز داریم؟

بعد از این که عنوان پژوهش را مشخص کردیم و فهمیدیم در چه حیطه و موضوعی و با چه عنوان مشخصی می خواهیم تحقیق کنیم نیاز به نوشتن بیان مسئله برای طرح تحقیق خود داریم تا اهداف زیر محقق گردد:

- به خود و خواننده تحقیق نشان دهیم که چرا تحقیقمان مهم است.
- به ثمر رساندن این پژوهش چه کاربردهایی خواهد داشت و یا این که باعث حل چه مشکل یا مشکلاتی می شود (در حیطه اهمیت و ضرورت شما)
- ابعاد تحقیق را روشن کنیم.

مطالعه در یک مجله منتشر شده است، به معنای عاری بودن از خطا یا درست بودن نتیجه گیری نیست. بر این اساس، خواندن و ارزیابی دقیق همه منابع، از جمله مقالات مجله های مورد بررسی، مهم است.

برای مطالعه فهرست مجلات معتبر داخلی مراجعه کنید به:

<https://journals.msrt.ir/>

بالقوه مناسب: کتاب ها، دایرالمعارف ها و سایر آثار علمی

منبع بالقوه دیگری که ممکن است هنگام نوشتن یک مقاله تحقیقاتی استفاده کنید، کتاب، دایره المعارف یا یک منبع رسمی آنلاین است (مانند داده های جمعیتی که از یک وب سایت دولتی تهیه شده است). هنگام اعتماد به چنین منابعی، مهم است که به دقت و قابل اعتماد بودن آن توجه کنیم. به عنوان مثال، کیفیت کتاب ها متفاوت است. بیشتر آنها به غیر از نسخه برداری اولیه، هیچ نوع فرایند بررسی را تجربه نکرده اند.

با این حال، کتابهایی وجود دارند که قبل از انتشار ویرایش شده اند، همانطور که در بسیاری از دایره المعارف های معتبر اتفاق می افتد. همچنین، بسیاری از کتاب های ناشران دانشگاهی شامل چندین فصل است که هر یک توسط یک یا چند محقق نوشته شده اند و کل حجم آن توسط یک یا چند ویراستار به دقت بررسی شده است. (مانند کتابهای منتشر شده توسط انتشارات دانشگاه تهران)

معمولاً نامناسب: مجلات، وبلاگ ها و وب سایت ها

به طور کلی، اگرچه این منابع ممکن است به خوبی نوشته شده و درک آنها آسان باشد، اما ارزش علمی آنها اغلب به اندازه مقالات مورد بررسی نیست. اما به طور استثنائی ممکن است به برخی مطالبی وبلاگها یا مجلات عمومی به عنوان شاهد مثال ارجاع داده شود. ولی در هر حال نباید این دست ارجاعات گسترده و زیاد باشد.

• خلأ های علمی موجود در آن زمینه را پر رنگ نموده و نشان دهیم که نتایج تحقیقمان چگونه در پاسخ به خلأهای موجود می تواند موثر باشد.

• کلمات و واژه های تخصصی و خاص در تحقیق خود را بیان کنیم.

اما مراحل نگارش بیان مسئله به شرح ذیل است:

۱. تمام متغیر های اصلی مشکل را مطرح کنید و روابط بین آن ها را شرح دهید. برای این قسمت شما می توانید از نمودار ایشیکاوا (استخوان ماهی) که روشی بسیار سودمند برای شناسایی و حل مسائل از طریق ایده پردازی است استفاده کنید. در تیغه اصلی مشکل اصلی مورد بحث و در تیغه های فرعی عواملی که مسئله را به وجود آوردند یا عواملی که اگر این مسئله حل نشود ممکن است به وجود بیاید را بیان کنید.

۲. راه حل ها و یا عوامل موثر برای حل مشکل یا مسئله را مطرح کنید. (در این قسمت حتما از پژوهش های پیشینی که درمورد مسئله و موضوع شما کار شده استفاده کنید)

۳. منظور خود از انجام پژوهش و دلیل انتخاب موضوع در جامعه آماری مورد نظرتان را شرح دهید (جامعه آماری را نیز در این قسمت شرح دهید).

۴. در انتها توضیح دهید که شما در این پژوهش قرار است چه کاری انجام دهید.

منابع اصلی بیان مسئله شامل چیست؟

• تجربه شخصی محقق

• ادبیات رشته مربوطه

• نظریه های آکادمیک و کاربردی

• ایده هایی که می توان از منابع مختلف کسب کرد.

بیان مسئله باید مشخص کننده ی موارد زیر باشد:

• متغیر های کلیدی پژوهش شما

• روابط احتمالی بین آنها

• طبیعت جامعه مورد مطالعه

در بیان مسئله محقق باید نکات زیر را رعایت کند:

• شواهدی باید نشان دهید که معضلی یا مشکلی در جامعه وجود دارد.

• باید مشکل مطرح شده را بیان کنید و ابعاد مختلف آن را به طور مستند نشان دهید.

• نشان دهید که قصدتان از انجام تحقیق چیست؟ کدام متغیرها را قصد دارید مطالعه کند؟ نحوه ی مطالعه متغیرها (اثر، رابطه یا ...) چگونه است.

• بهتر است نگاه اجمالی بر تحقیقات پیشین انجام شده در زمینه موضوعی خود داشته باشد.

• شما می توانید بیان کنید که مطالب و تحقیقات قبلی انجام شده ناکافی بوده یا همه ابعاد پژوهش را در نظر نگرفته است.

• به نقل و بررسی اجمالی نظریه هایی که در رابطه با موضوع شما وجود دارد بپردازید.

یک بیان مسئله متقاعدکننده معمولاً در سه بخش نوشته می شود:

• بخش A (ایده آل): هدف موردنظر یا موقعیت ایده آل را شرح می دهد و توضیح می دهد که همه چیز باید چگونه باشد.

• بخش B (واقعیت): شرایطی که مانع از تحقق اهداف و رسیدن به شرایط و میزان مناسب در بخش A می‌شود را بیان می‌کند و توضیح می‌دهد که وضعیت فعلی از هدف یا ایده‌آل فاصله دارد.

• بخش C (عواقب): روشی که شما برای بهبود وضعیت کنونی و حرکت به سوی هدف یا ایده‌آل پیشنهاد می‌کنید را نشان می‌دهد.

راهنما برای نگارش چهار مرحله‌ای بیان مسئله:

مرحله ۱: هدف یا حالتی از یک وضعیت خاص، پدیده و غیره را شرح دهید. این مرحله، وضعیت ایده‌آل را نشان خواهد داد (آنچه باید باشد، آنچه انتظار می‌رود یا مورد نظر است).

مرحله ۲: شرایطی را بیان کنید که بتوان اهداف، وضعیت یا ارزش‌های از دست رفته مورد بحث در مرحله ۱ را در زمان حال به دست آورد یا تحقق بخشید. این‌گونه واقعیت یا وضعیتی را که در حال حاضر در آن قرار دارید، بیان نموده و شکاف میان شرایطی که باید وجود داشته باشد و شرایطی که وجود دارد را نشان خواهید داد.

مرحله ۳: مراحل ۱ و ۲ را با استفاده از یک عبارتی مانند «اما»، «با این حال»، «متأسفانه» یا «علی‌رغم»، متصل کنید.

مرحله ۴: با استفاده از جزئیات خاص، نشان دهید که وضعیت در مرحله ۲، چندان قابل بهبود نیست، مگر اینکه کاری انجام شود. سپس با پیش‌بینی راه‌حل‌های ممکن، مزایای تحقیق خود را تأیید کنید.

در انتهای بیان مسئله این سوالات را از خود بپرسید:

• آیا مسئله شما می‌تواند مشکلی را از جامعه مورد مطالعه حل کند؟

• آیا اهمیت مسئله مقاله در حدی است که محور یک مقاله مستقل را به خود اختصاص دهد؟

• تا چه اندازه مسئله مقاله به روشنی بیان شده است؟

• آیا تبیین مسئله پژوهش خواننده را در زمینه آن مسئله اغنا کرده است؟

• آیا در بیان مسئله ایجاز و صراحت لازم لحاظ شده است؟

۶. مرور ادبیات موجود:

بررسی ادبیات موجود درباره موضوع این اطمینان را به محقق می‌دهد که بداند پیشتر کسی در مورد عنوان مورد نظر کار تحقیقی نکرده است و یا دست کم به شکلی که محقق مدنظر دارد، در مورد این عنوان سابقاً پژوهشی صورت نگرفته است.

بنابراین به زبان ساده، ادبیات موجود به معنای بررسی مستندات موضوع انتخابی است و مشخص می‌کند که آیا آثار مکتوب در آن زمینه موجود هست یا خیر. وقتی موضوع کاملاً مشخص شد، بررسی و جمع‌آوری کلیه داده‌ها و مدارک شروع می‌شود. محقق در معرفی موضوع مورد مطالعه از کلیه تحقیقات انجام شده قبلی باید کمک بگیرد و بر احاطه خود در مورد موضوع بیفزاید و نشان دهد که بر آنها مسلط می‌باشد. با بهره‌گیری از تحقیقات پیشین، می‌توان علاوه بر شناخت موضوع، به مسائل و مشکلاتی که محققان دیگر ضمن انجام تحقیق با آنها روبرو بوده‌اند، پی برد و بدین ترتیب از خطاها و دوباره کاری‌ها احتراز کرد و در مقابل از تجربیات پیشینیان سود جست.

۷. نگارش پژوهش

مبحث اول. زبان نگارش علمی

۱. مهم‌ترین نکته در خصوص زبان و لحن متن علمی آکادمیک بودن آن است. به بیان دیگر چون هدف یک متن علمی اطلاع‌رسانی است، لحن آن باید تحلیلی، منطقی، رسمی، اثباتی و مبتنی بر منطق استدلالی باشد. همچنین پژوهش علمی باید بیان واضح و غیر مبهمی داشته

مبحث دوم. اجزاء و ارکان یک مقاله علمی

یکی از جنبه‌های مهم یک پژوهش علمی، به اشتراک گذاشتنِ معلومات و یافته‌های شما با جامعه علمی و همچنین فضای عمومی‌ست. با این کار، شما همراه با دیگر دانشمندان در فرآیندی علمی شرکت می‌کنید که در نتیجه آن درخت دانش تنومندتر و پربارتر می‌شود. در این بخش یاد می‌گیریم که چگونه بخش‌های مختلف یک مقاله را بنویسیم و تنظیم کنیم.

پس از بررسی و تکمیل پیش‌نویس‌های مربوط به مقاله، وقت آن است که مقاله را در یک ساختار و قالب منظم و مشخص صورت‌بندی کنیم. همانطور که می‌دانیم، مقاله پژوهشی گزارشی‌ست منظم از یافته‌های تازه درباره یک ایده مشخص که از چند بخش تشکیل می‌شود و یک مقاله مناسب مقاله‌ای‌ست که یافته‌ها و ایده‌های آن به خوبی تنظیم شده باشند، به طوری که به سادگی بشود آن را خواند و فهمید و برای فهمیدن آن نیاز نباشد به منابع مختلف زیادی رجوع کرد. بنابراین زبان آن باید فنی و در عین حال ساده باشد؛ اما نکته اصلی این است که مقاله به شکل باید بسیار خوبی تنظیم شده باشد.

در اینجا منظور ما از صورت‌بندی (Formatting)، مواردی‌ست که به طور عام در تمام مقالات -صرف نظر از موضوع تحقیق و نوع مقاله- باید رعایت شود؛ مواردی که صرفاً شکلی‌اند نه ماهوی. هر یک از بخش‌ها، در پیکره مقاله نقش معینی دارد که باید در جایگاه خود و در تناسب با دیگر بخش‌ها قرار گیرد تا مقاله ساختاری منطقی و شکلی مؤثری پیدا کند؛ مثلاً نمی‌توان نتیجه یا فهرست منابع را در آغاز، و مقدمه را در پایان مقاله آورد. اجزای تشکیل‌دهنده مقاله پژوهشی به ترتیب از آغاز تا پایان به این شکل پشت سر هم می‌آیند:

باشد. در این راستا باید از به کارگیری جملات مبهم، کنایی، ادبی و استعاری پرهیز کرد و حد الامکان باید از جملات کوتاه و شفاف استفاده شود.

۲. سبک نگارش علمی باید رسمی باشد. بدین معنا که از به کارگیری الفاظ و جملات محاوره‌ای پرهیز شود و همچنین از واژگانی استفاده شود که متعلق به گفتمان تخصصی مربوط به موضوع پژوهش است.

در راستای حفظ رسمی بودن سبک نگارش علمی، نویسنده باید تلاش کند حدالامکان از ضمیر سوم شخص استفاده کند و تنها در موارد استثنائی مثل بیان یک نظریه‌ی فردی از ضمیر اول شخص استفاده کند.

۳. باید از به کارگیری کلمات یا عبارات مخفف و اختصاری پرهیز شود و در صورتی که از یک عبارت یا اسم خاص مکرر استفاده می‌شود، می‌توان با بیان عبارت کامل و مشخص کردن مخفف آن در اولین استفاده، این کار را انجام داد.

۴. در متن پژوهش علمی باید تا حد امکان از طرح سوالات مستقیم پرهیز شود.

۵. لازم است که در نگارش پژوهش علمی، تمامی علائم و نشانه‌های نگارشی رعایت شود. رعایت این دسته از نشانه‌ها اعم از نقطه، ویرگول، دو نقطه و ... به فهم بهتر متن کمک می‌کند و همچنین از بروز ابهام و خطاخوانی‌های نوشتار جلوگیری می‌کند.

در ابتدا برگه‌ی رویه قرار دارد

۱. عنوان مقاله Title

۲. چکیده Abstract

۳. واژگان کلیدی Keywords

۴. مقدمه (روش‌ها) Introduction(Methods)

۵. بدنه اصلی (بحث و بررسی) Discussion

۶. نتیجه‌گیری Conclusion

۷. پی‌نوشت‌ها (ضمایم) Footnotes(Appendices)

۸. منابع Bibliography

عنوان مقاله

چکیده

کلیدواژه

مقدمه

(بیان مسأله، پیشینه،

روش‌ها، پرسش‌ها)

(مورد اختیاری: قدردانی)

بخش اصلی مقاله

(بدنه نوشتار: بحث و

بررسی)

نتیجه‌گیری

(موارد اختیاری: پیشنهاد پژوهش

جدید، قدردانی)

بخش‌هایی که ذکر کردیم، به لحاظ محتوایی شامل این موارد هستند:

فرآیند علمی	بخش مربوطه
موضوع پژوهش	عنوان
خلاصه‌ای از پژوهش	چکیده و کلیدواژه
مسئله پژوهش چیست؟ روش حل یا بررسی این مسأله به نظر من چیست؟	مقدمه و روش‌ها
معنای این مسأله چیست و من چگونه آن را بررسی کردم؟	بدنه اصلی، بحث و بررسی
از این پژوهش چه فهمیدم؟	نتیجه
اطلاعات اضافه	پی‌نوشت‌ها (یا ضمیمه)
در فرآیند پژوهش به چه کتاب‌ها و مقاله‌هایی استناد و رجوع کرده‌ام؟	منابع

۲. عنوان

انتخاب یک عنوان برای مقاله از آنچه که فکر می‌کنید مهم‌تر است، چرا که عنوان هر اثر در واقع جلوه‌ای از هویت و محتوای آن است و هدف اصلی پژوهش را نشان می‌دهد. معمولاً عنوان، فشرده‌ای منضبط و منظم از محتوا و مطالب مقاله است. عنوان مقاله باید به گونه‌ای باشد که:

- ❖ دلالت‌گر، روشن و گویا، فشرده، و تا حد امکان جذاب باشد؛
- ❖ کلیشه‌ای و مبهم نباشد؛
- ❖ کلی و فراتر از محتوای مقاله نباشد، زیرا مقاله را بی‌اعتبار می‌کند؛
- ❖ در خاطر خواننده بماند و موضوع را توصیف کند؛
- ❖ توجه خواننده را برای مطالعه آن مقاله برانگیزد و او را به نتایج پژوهش علاقه‌مند کرده، و در انتخاب مقاله مورد نیازش راهنمایی کند؛
- ❖ اصلی‌ترین واژه‌های کلیدی پژوهش در آن موجود باشد، یعنی واژه‌های عنوان به گونه‌ای تنظیم شوند که بتوان به راحتی آن را در فهرست‌ها و کتابخانه‌ها رده‌بندی و جستجو کرد؛
- ❖ واژه‌های عنوان باید به گونه‌ای باشند که برای خوانندگان متوسط رشته تخصصی آشنا باشند؛
- ❖ تا حد امکان باید کوتاه باشد. اگر این امر ممکن نیست، باید آن را به دو بخش اصلی و فرعی تقسیم کرد. به پیشنهاد انجمن روان‌شناسی آمریکا، عنوان مقاله نباید از ۱۲ کلمه بیشتر باشد، چون خواننده نمی‌تواند عناوین طولانی را به ذهن بسپارد. به همین دلیل باید از عباراتی مانند «بررسی مسأله...» یا «یک پژوهش تحلیلی راجع به...» اجتناب کرد.

هرکدام از این بخش‌ها با یک تیتراژ درشت (Bold) شده‌اند و با خط پایین‌شان فاصله دارند شروع می‌شوند.

حال به ترتیبی که ذکر شد، به بررسی بخش‌های مختلف یک مقاله علمی-پژوهشی می‌پردازیم.

۱. برگه رویه

برگه‌ی رویه در این بخش اطلاعات شناسنامه‌ای پژوهش نوشته می‌شود و خود شامل: عنوان تحقیق، نام نویسنده یا نویسندگان، عنوان شغلی یا علمی، زمان نگارش، نشانی کامل مؤسسه یا مؤسسات متبوع.

همانطور که گفتیم، عنوان مقاله باید به گونه‌ای باشد تا بتواند علاوه بر ایجاد انگیزه مطالعه در خواننده، او را در انتخاب مقاله مورد نیازش راهنمایی کند؛ یعنی باید به گونه‌ای باشد که بتوان مقاله را به سادگی جستجو کرد و یافت. به همین دلیل، این خیلی مهم است که عنوان مقاله شما منعکس‌کننده کلیدواژه‌هایی باشد که نظر خواننده‌های علاقه‌مند به موضوع را جلب کند و وقتی آن‌ها عنوان مقاله شما را در مجلات یا پایگاه‌های اطلاع‌رسانی (مثل نورمگز) می‌بینند، به آن جذب شوند. برای اینکه عنوان مقاله شما جذاب باشد، می‌توانید به این روش عمل کنید:

ابتدا یک عبارت گیرا بنویسید. ممکن است این عبارت در وهله اول ربط چندانی به خود مقاله نداشته باشد (البته این عبارت نباید مثلاً عاشقانه یا شاعرانه باشد، به طوری که جنبه منطقی مقاله در همان ابتدا به حاشیه رود). سپس یک علامت دونقطه (:) یا نقطه‌ویرگول (؛) بگذارید و پس از آن، جمله‌ای راجع به جنبه‌های مهم پژوهش‌تان بنویسید. برای مثال، دکتر حسن جعفری تبار در مقاله‌ای با عنوان «مُلکِ معنی در کنار؛ گفتاری در فلسفه حقوق مالکیت فکری»، از همین روش استفاده کرده‌اند. در وهله اول، عموم افراد از این مقاله با نام «ملک معنی در کنار» یاد می‌کنند؛ اما بدیهی است که علاقه‌مندان به موضوع حقوق مالکیت فکری کلمات «ملک»، «معنی» و «کنار» را جستجو نمی‌کنند، بلکه کلماتی مانند «فلسفه»، «حقوق» و «مالکیت فکری» را جستجو می‌کنند.

روش دیگری که برخی از نویسندگان برای انتخاب عنوان مقاله خود استفاده می‌کنند این است که مستقیماً پرسش اصلی مقاله را به جای عنوان درج می‌کنند؛ مثلاً دکتر سیدمصطفی محقق‌داماد مقاله‌ای دارند با عنوان «حدود در زمان ما: اجراء یا تعطیل؟». همانطور که مشاهده می‌کنید، ایشان مسأله اصلی مقاله را در عنوان آن ذکر کرده‌اند و این می‌تواند باعث جذاب‌تر شدن عنوان مقاله شود.

روش دیگر این است که مسأله اصلی را در عنوان مقاله بنویسید، اما نه به صورت پرسشی؛ بلکه به صورت انشائی. مثلاً مقاله دکتر محمدجواد ارسطا با عنوان «فتوای معیار در قانون‌گذاری» به همین شکل است.

پس در مقام احصاء انواع عنوان، سه نوع رایج را می‌توان نام برد:

۱. عنوان توصیفی: این نوع عنوان موضوع اصلی پژوهش را بدون اشاره نتیجه‌گیری نهایی، بیان می‌کند و می‌توان گفت رایج‌ترین نوع عنوان مقاله هستند. مثال: امکان-سنجی مسئولیت‌کیفری اصحاب رسانه در خودکشی نوجوانان (مهرنوش ابوذری)
۲. عنوان اعلانی: در این نوع عنوان به طور خلاصه وضعیت یافته‌های اصلی یا نتیجه‌گیری بیان می‌شود. مثال: تعدیل قضائی قرارداد در اثر کاهش ارزش پول (نویسندگان: غفور خوئینی، عطیه شمس‌اللهی، سهیل ذوالفقاری) / بیست درصد کاهش وارده نتیجه‌ی تشکیل شوراها حل اختلاف (نویسنده: مجید علوی)
۳. عنوان پرسشی: در این نوع، عنوان مقاله در قالب یک سوال مطرح می‌شود. مثال: چرا میزان جرائم در دهه ۱۹۸۰ فرانسه کاهش یافته است؟ (نویسنده: روح‌الله کرد علیوند، علی اوسط جاویدزاده) / چرا پلیس راهور در امر نقل و انتقال خودروها دخالت می‌کند؟ (نویسنده: خسرو عباس داکانی)

نکته مهمی که وجود دارد این است که عنوان مقاله نباید مبهم باشد. به همین دلیل، عنوان نباید بیشتر از یک مسأله را دربرگیرد؛ مثلاً عنوان «طلاق و آثار آن» عنوانی مبهم است، زیرا دو مسأله دارد: یکی طلاق که ذاتاً مسأله‌ای حقوقی است و دیگری آثار طلاق که ممکن است آثار حقوقی، روان‌شناختی، فردی، اجتماعی یا فرهنگی باشد.

عنوان مقاله از همان لحظات نخست شروع پژوهش، ذهن و روند کار را هدایت و مدیریت می‌کند؛ بنابراین هر تغییری در آن می‌تواند مسیر پژوهش، رویکرد و روش کار را تحت تأثیر قرار دهد.

پس از عنوان مقاله، نام نویسنده (یا نویسندگان) درج می‌شود. نام نویسنده باید کامل و بدون عناوین آکادمیک نوشته شود. اگر نویسندگان دو نفر یا بیشتر باشند، نام کسی که بار اصلی پژوهش بر دوش او بوده و بیش از دیگران زحمت کشیده، بالاتر از نام دیگران قرار داده می‌شود.

اگر تمام نویسندگان در انجام پژوهش نقش مساوی داشتند، نام کسی که درجهٔ آکادمیک بالاتری دارد اول نوشته می‌شود و یا اینکه به ترتیب حروف الفبا نامشان نوشته می‌شود. در عوض عنوان آکادمیک نویسنده(گان)، اطلاعات تماس با او و همچنین تاریخ دریافت و تأیید مقاله در پاورقی صفحهٔ اول نوشته می‌شوند؛

۳. چکیده

چکیده خلاصه‌ای دقیق از مقاله است که جنبه‌های مهم تمام مقاله را در یک بند به نمایش می‌گذارد. شاید بتوان چکیده را مهم‌ترین بخش یک مقاله دانست، چرا که خواننده در وهلهٔ اول چکیده را می‌خواند و سپس تصمیم می‌گیرد که تمام مقاله را بخواند یا نه. در واقع هدف چکیده این است که طرح کلی مقاله را به خواننده ارائه دهد و پیش‌زمینه‌ای از فضای حاکم بر مقاله را انعکاس دهد. پس یک چکیدهٔ خوب نشانگر یک مقالهٔ خوب است. با عنوانی مناسب و چکیده‌ای خوب می‌توانید توجه خواننده را جلب کرده، او را متقاعد کنید که مقالهٔ شما را بخواند.

اگرچه چکیده اولین بخش اصلی یک مقاله است، اما باید آن را پس از اتمام نگارش مقاله نوشت؛ چون همانطور که گفتیم، چکیدهٔ مقاله در واقع خلاصهٔ مطالب اصلی و مهمی است که مقاله بر آن‌ها تأکید کرده است. بنابراین باید از تمام بخش‌های مقاله برای نوشتن چکیده استفاده کرد و کمک گرفت. در چکیده باید موارد زیر را ذکر کنید:

۱. مسائل اصلی و سؤالاتی که در مقاله به آن‌ها پرداخته‌اید و همچنین روشی که برای حل این مسائل در مقاله اتخاذ کرده‌اید (برگرفته از بخش «مقدمه»).
- مسأله یا سؤال را به طور کاملاً واضح در سطر اول بیان کنید.
- به روشنی به شرح طرح اصلی پژوهش‌تان بپردازید.
- به طور خلاصه و مفید و به دور از هرگونه توضیح اضافه‌ای روش حل مسأله‌تان را توصیف کنید.

۲. خلاصه‌ای از معلومات کلی و بحث اصلی مقاله را بیان کنید (برگرفته از بخش «بدنهٔ اصلی»).

• مفاهیم و پرسش‌های اساسی مقاله را که به آن‌ها پرداخته‌اید را بیان کنید.

۳. یافته‌ها و استنباطات مهمی که از این تحقیق به دست آورده‌اید را ذکر کنید (برگرفته از بخش «نتیجه‌گیری»).

• نتایجی را بیان کنید که نهایتاً قرار است مسألهٔ اصلی مقاله را رد یا اثبات کنند.

تمام این‌ها را باید در حداکثر ۲۰۰ کلمه بنویسید. البته طول چکیده معمولاً تابع نوع و طول مقاله است، اما بهتر است چکیدهٔ مقاله بیش از ۲۰۰ کلمه نشود. به همین دلیل، این خیلی مهم است که کلمات و جملات زائد را حذف کنید و این خود مستلزم این است که مهارت خلاصه‌نویسی را در خود تقویت کنید. اگر پس از حذف اضافات، باز هم نتوانستید چکیده را به کمتر از ۲۰۰ کلمه برسانید، مجازید تا چکیده را تا ۲۵۰ کلمه بنویسید و اگر باز هم نتوانستید، نهایتاً تا ۳۰۰ کلمه. اما بیشتر از ۳۰۰ کلمه مقبول نیست. نکته‌ای که باید به آن توجه داشت این است که طول چکیده ممکن است در نشریه‌های مختلف، متفاوت باشد؛ لذا ممکن است یک نشریه چکیده‌ای با ۳۰۰ کلمه را بپذیرد و نشریهٔ دیگر فقط تا ۲۰۰ کلمه را بپذیرد و مابقی ۲۰۰ کلمه را در سایت خود حذف کند، یا اصلاً خود مقاله را نپذیرد. اما عمدهٔ نشریه‌ها و مطبوعات چکیدهٔ تا ۲۰۰ کلمه را قبول کرده‌اند و آن را می‌پذیرند. بنابراین همانطور که ذکر کردیم، در نوشتن چکیده، اولویت این است که چکیده را در کمتر از ۲۰۰ کلمه بنویسید.

یک چکیدهٔ خوب علاوه بر مواردی که ذکر کردیم صفات دیگری نیز دارد که در ادامه به آن‌ها اشاره می‌کنیم:

❖ چکیده مستقل از متن است، بنابراین باید به گونه‌ای تنظیم شود که برای فهم آن نیازی به مراجعه به متن نباشد.

- ❖ جملات چکیده باید روشن، شفاف، ساده، رسا و تا حد امکان کوتاه باشند. رسالت اصلی چکیده، ترغیب خواننده به مطالعه تمام مقاله است؛ بنابراین نباید جوری چکیده را نوشت که موجب سردرگمی و گیج شدن خواننده شود و کاری کند که او از مقاله بیزار شود.
- ❖ چکیده گزارش است، نه قضاوت. لذا نباید در چکیده به داوری و تفسیر پرداخت.
- ❖ محتوای چکیده باید تابع روح حاکم بر مقاله باشد. از این جهت، لازم است که با اصل مقاله و عناوین اصلی و فرعی آن مطابقت داشته باشد. همچنین، در چکیده نباید پرگویی کرد و جزئیات و حواشی مقاله را ذکر کرد.

۴. کلیدواژه

در واقع کلیدواژه را باید بخش انتهایی چکیده دانست، اما به دلیل موقعیت خاصی که دارد، به عنوان یک بخش جداگانه ذکر می‌شود. کلیدواژه شامل ۳ تا ۱۰ واژه مهم و کانونی پژوهش است. این واژه‌ها باید با واژه‌های اصلی پژوهش و عنوان پژوهش تناسب داشته باشند و تا حد امکان با عنوان‌های فرعی پژوهش مطابق باشند. کارکرد اصلی کلیدواژه‌ها در کتابداری و فهرست‌نویسی مشخص می‌شود. با کلیدواژه‌ها، کتابداران می‌توانند به آسانی مقاله‌ها را نمایه‌سازی و رده‌بندی کنند.

۵. مقدمه

مقدمه سرآغاز هر مطلب یا مبحث است و با اشاره به مسأله اصلی پژوهش، روش و راهکار را معرفی می‌کند. مقدمه نقش پررنگی در پژوهش دارد، چرا که وظیفه اصلی مقدمه این است که خلأ آگاهی میان نویسنده و خواننده را پر کند. پژوهشگران توانمند، برای اینکه بتوانند خواننده را مجذوب مقاله خود کنند، در مقدمه خود مطالبی را می‌نویسند که برای خواننده

مسأله جالب یا مجهولی را مطرح کند و او را مشتاق خواندن مقاله برای یافتن پاسخ کند. در یک مقدمه خوب، باید پنج مورد را رعایت کنید:

- **بیان مسأله پژوهش.** ابتدا باید روشن کنید که این پژوهش دنبال چه مسأله‌ای است و چرا؟ برای همین منظور سعی کنید به این سؤالات پاسخ دهید
 - مسأله کانونی این پژوهش چیست؟
 - چرا این مسأله اهمیت دارد؟
- **پیشینه علمی پژوهش.** بعد از بیان مسأله نوبت به معرفی تحقیقات قبلی است. برای این نکته، به موارد زیر توجه کنید:
 - منابع مقدم بر کار خود، پیش‌زمینه تاریخی و وضعیت کنونی موضوع را چنان بیان کنید که خواننده از همین مقدمه، روند مطالعات پیشین را بشناسد و نتایج حاصل از آن‌ها را درک و ارزیابی کند. به عبارت دیگر، مقدمه باید به گونه‌ای باشد که پس از خواندن آن، خواننده با سیر تاریخی کلی بحث آشنا شود.
 - ابتدا مطالب عمومی‌تر را بنویسید و سپس به مسائل خاص بپردازید. در این بین پژوهش‌های مشابه با کار خود را نیز معرفی و بررسی کنید. نشان دهید که پژوهش شما چه نسبتی با دیگر پژوهش‌ها دارد.
 - از پرداختن به جزئیات غیرضروری بپرهیزید و در عوض بر یافته‌های مرتبط، مسائل شناختی و نتایج اصلی تأکید کنید.
- **پرسش‌های پژوهش.** پس از بیان مسأله، پرسش‌های اصلی پژوهش را ذکر کنید و سپس پاسخ‌های فرضی خود (فرضیه) درباره این پرسش‌ها را بنویسید.
- **بیان چارچوب نظری پژوهش.** اگر از منظر یک رویکرد فردی یا نظریه مشخصی به مسأله پرداخته‌اید، آن را به اختصار معرفی کنید.

- **معرفی روش انجام پژوهش.** در این بخش باید شیوه اجرای پژوهش را توصیف کنید. چنین توصیفی خواننده را قادر می‌سازد تا درستی و تناسب روش با پرسش‌ها و اهداف و موضوع و نیز اعتبار و صحت نتایج را ارزیابی کند.

۶. بدنه اصلی (بحث و بررسی)

بدنه اصلی نوشتار شامل بحث و بررسی و تحلیل مسأله است. جوهر مقاله و هنر مقاله‌نویسی در این بخش مشخص می‌شود. نحوه رده‌بندی داده‌ها، سازگار کردن روش با رویکرد و تحلیل، نوع استدلال‌ها و نظم منطقی بخش‌ها، همگی سبب استحکام و قدرت بیشتر پژوهش می‌شوند. از آنجا که هر تحقیقی به اقتضای موضوع، مسأله، نوع داده‌ها و روش، شکل خاصی از بحث و استدلال را می‌طلبد ارائه الگوهای شناخته‌شده برای سازمان‌دهی و پیش‌برد این بخش دشوار است. در یک کلام، موفقیت در این بخش مرهون داشتن آگاهی و دانش، ذهن تحلیل‌گر و روش‌مند است. البته اعتبار بحث و تحلیل مقاله به برنامه‌ریزی و دقت در کاربرد روش‌های پژوهش هم بستگی دارد.

در هرگونه بحث و تحلیل، پاراگراف‌ها وظیفه اصلی تنظیم و انتقال مطالب را برعهده دارند. باید در شیوه پاراگراف‌نویسی و سازمان‌دهی اندیشه‌ها در پاراگراف‌ها مهارت داشته‌باشید. هر ایده‌ای را در پاراگراف مناسب آن بنویسید.

۷. نتیجه‌گیری

پس از خواندن یک مقاله بلند، خوانندگان انتظار دارند که یک جمع‌بندی روشن از ایده‌های اصلی نویسنده را مطالعه کنند. این به انسجام بیشتر مطالب مقاله در ذهن خواننده می‌انجامد و باعث تثبیت آن می‌شود. داوران و استادان نیز با خواندن آخرین بخش مقاله (یعنی نتیجه)

درباره آن تصمیم می‌گیرند. به همین دلیل نتیجه‌گیری آخرین فرصت است که خواننده را مطمئن و قانع کنید که این پژوهش، پژوهش ارزشمندی است و ارزش خواندن دارد. بسیاری از نویسندگان تازه‌کار کمتر به بیان نتیجه می‌اندیشند؛ چرا که آنان در آخر کار وقتی می‌خواهند نتیجه کار را بیان کنند خسته‌اند و احساس می‌کنند که دیگر چیزی برای گفتن ندارند. به همین دلیل مقاله‌شان را بدون جمع‌بندی و نتیجه به پایان می‌برند، یا در بخش نتیجه، بحث‌ها را تکرار می‌کنند. در حالی که این روش غلط است.

در بخش پایانی مقاله باید دستاوردها را چنان جمع‌بندی کنید که خواننده احساس کند به پایان گفتگو رسیده و از بحث به نتیجه‌ای رسیده‌است. می‌توانید برای تنظیم نتیجه، یکی از این شیوه‌ها را به کار بگیرید:

- جمع‌بندی و خلاصه ایده‌ها و نکته‌های مهم مقاله. البته نتیجه‌گیری به معنای خلاصه کردن مقاله نیست، بلکه باید هدف اولیه مقاله، نتایج حاصل از تحقیق و اهمیت مطالب را در این بخش بیان کنید.
- ارزیابی و قضاوت درباره اهمیت موضوع مقاله.
- تأکید بر آمارها و نتایج حاصل از آن‌ها.
- پیشنهاد یک راهکار یا توصیه انجام یک کار بر مبنای این پژوهش.
- بیان چشم‌انداز آینده موضوع مبتنی بر ایده اصلی مقاله.
- پیشنهاد برای پژوهش‌های بعدی یا طرح پرسش‌هایی که خواننده را به اندیشیدن درباره موضوع وادارد.

باید توجه کنید که در نتیجه‌گیری از این موارد اجتناب شود:

- این بخش نباید بیش از ۵۰۰ کلمه باشد.
- از آخرین بخش مقاله نباید گسسته باشد. یعنی باید به شکلی منطقی و آرام از آخرین پاراگراف بدنه اصلی مقاله، وارد بخش نتیجه‌گیری شوید.

۸. پی‌نوشت‌ها (ضمایم)

بخش پی‌نوشت‌ها یا ضمایم شامل اطلاعاتی است که برای فهم پژوهش ضروری نیستند، ولی برای درک بهتر و روشن‌تر پژوهش به خواننده کمک می‌کند. معمولاً پی‌نوشت‌ها مطالب مفصلی هستند که جای آن‌ها در پاورقی نیست و فضای مجزایی را می‌طلبند. مثلاً نقشه‌ها، عکس‌ها، توضیح یک فرایند علمی، آمارها و نمودارها و مواردی از این دست، در این بخش جای می‌گیرند.

۹. منابع

این بخش عیار پژوهش شما را مشخص می‌کند. «منابع» نمایانگر این است که در فرایند تحقیق به چه منابعی استناد و رجوع کرده‌اید. لذا بسته به نوع و تعداد منابع، اعتبار مقاله شما نیز تغییر می‌کند. ارجاعات و منابع دو موضوع به هم پیوسته هستند. ارجاعات در خلال متن است، ولی منابع در انتهای پژوهش و به شکل یک لیست می‌آید. این لیست را می‌توان به ترتیب حروف الفبا، یا به تفکیک محتوا نوشت؛ مثلاً بخش «کتاب‌ها» از «مقالات» جدا باشد، یا بخش «منابع فارسی» از «منابع انگلیسی» جدا باشد. اما موضوع مهمی که در مقاله هست و باید رعایت شود، ارجاعات و شیوه ارجاع‌دهی و استناد است. ارجاع‌دهی یا استناد (Citation) روش‌های متفاوتی دارد و شیوه‌نامه‌های مختلفی برای آن نوشته شده‌است. معروف‌ترین این شیوه‌نامه‌ها شیوه‌نامه شیکاگو و APA هستند.

- در نتیجه‌گیری تغییر عقیده ندهید. دیدگاه نهایی شما باید همچنان با نوع بحث و لحن شما در سراسر مقاله هم‌سو باشد.
- دوباره ایده اصلی مقاله را کلمه به کلمه بازگو نکنید، زیرا تکراری و ملال آور می‌شود.
- نتایج را شرح و تفسیر یا با نتایج دیگران مقایسه نکنید.
- درباره علت و روش به دست آمدن نتایج بحث نکنید. تمام این مباحث باید در بخش اصلی پژوهش، یعنی بدنه اصلی باشد.
- نتایج کمی و آماری را نیز باید در درون متن یا در جدول‌ها و نمودارها بیان کنید، نه در بخش نتیجه‌گیری.
- از گنجاندن نکته تازه، مطلب جزئی و فرعی، نقل قول و مطالبی که به تر اصلی و فرضیات تحقیق مرتبط نیست خودداری کنید.

دو گزینه اختیاری در مقاله وجود دارد که می‌توانید آن‌ها را در انتهای این بخش ذکر کنید:

۱. **قدردانی.** می‌توانید در انتهای پژوهش، از کسانی که در انجام این تحقیق شما را یاری کرده‌اند قدردانی کنید. البته می‌توانید قدردانی را در انتهای مقدمه نیز بیان کنید. لذا اگر قصد قدردانی دارید، بین مقدمه و نتیجه مختارید.
۲. **پیشنهاد پژوهش جدید.** پس از انجام پژوهش ممکن است مسائل و مجهولات تازه‌ای در موضوع کارتان پیدا کنید. این امر نشان می‌دهد که تحقیق شما افق‌های تازه‌ای به روی موضوع گشوده‌است. معمولاً برای ادامه پژوهش و جلب همکاری اهل فن، آن مجهولات و مسائل را تحت عنوان پیشنهادهایی برای تحقیقات بعدی ذکر می‌کنند. می‌توانید این بخش «پیشنهادها» را در قسمتی مجزا نیز بیاورید.

پژوهش علمی عبارت است از یک فرآیند سازمان یافته و نظام مند برای کسب علم پیرامون ابعاد مختلف موضوعات ناشناخته یا نیل به درک عمیق آن‌ها. تمایل انسان به کشف حقایق و رفع نیازهایش در طول تاریخ، موتور محرکه او در انجام تحقیق و پژوهش پیرامون مسائل مختلف بوده و امروزه نیز با پیشرفت و گسترش پژوهش‌های بشر، شاهد ابداع روش‌های مختلفی برای تحقیق هستیم که نتایج آن در نهایت به صورت یک مقاله علمی مکتوب شده و در اختیار خوانندگان قرار می‌گیرد. پیش از شروع یک پروژه پژوهشی، لازم است تا محققین با انواع روش‌های پژوهش و انواع مقالات آشنا شوند تا در فرآیند رسیدن به اهداف تحقیق و تبدیل داده‌های پژوهش به یافته، بهترین و موثرترین روش را انتخاب نمایند. در همین خصوص در این فصل، اجمالا در گفتار نخست به انواع پژوهش علمی یا روش تحقیق پرداخته می‌شود و در گفتار دوم انواع مقالات و ویژگی‌های آن‌ها مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

مبحث اول) روش تحقیق Methodology

روش تحقیق عبارت است از نحوه دستیابی به هدف تحقیق یا شیوه جستجو و رسیدن به دانش، که این فرآیند بر مبنای هدف پژوهش و نیاز آن به فرضیه به دو دسته کلی تقسیم می‌شود.

در دسته بندی نخست، پژوهش‌ها بر اساس اهدافی که دنبال می‌کنند، در دو قسم پژوهش‌های بنیادی و کاربردی طبقه بندی می‌کنیم و در دسته بندی دوم، پژوهش‌ها را بر اساس نیازی که به فرضیه دارند - که متعاقبا با تفاوت در ماهیت و روش نیز همراه است- به شش دسته پژوهش‌های تاریخی، اکتشافی، توصیفی، همبستگی، تجربی و علی تقسیم بندی کرده و در ادامه به صورت خلاصه به بررسی هر یک از روش‌های مذکور خواهیم پرداخت.

۱. پژوهش بنیادی Basic Research

در پژوهش‌های بنیادی کاربرد یافته‌های تحقیق در میدان عمل، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد و هدف اصلی محقق، آن است که ضمن بررسی نظریات مرتبط با موضوع تحقیق، به کشف حقایق و شناخت پدیده‌ها نایل آمده و با جا به جا کردن مرزهای دانش، به توسعه علمی در یک زمینه خاص دست یابد. پژوهش‌های بنیادی چنانچه به وسیله جمع آوری داده‌ها از طریق آزمایش، مشاهده و ... انجام شود پژوهش بنیادی تجربی، و چنانچه به وسیله گردآوری داده‌ها از طریق مراجعه به منابع کتابخانه‌ای صورت گیرد پژوهش بنیادی نظری نامیده می‌شود.

پژوهش‌های بنیادی که عمدتاً توسط مراکز علمی و دانشگاهی انجام می‌شود، ضمن هزینه بر بودن و نیاز به منابع مالی گسترده، زمان زیادی را نیز برای رسیدن به نتیجه میطلبد. برای مثال تحقیق در خصوص چگونگی انعقاد نطفه و مراحل مختلف رشد جنین در زمره تحقیقات بنیادی قرار می‌گیرد.

۲. پژوهش کاربردی Applied Research

همان‌گونه که از نام این روش تحقیق میتوان حدس زد، پژوهش کاربردی بر مبنای پیش زمینه علمی که سابقاً به وسیله پژوهش‌های بنیادی فراهم آمده، به دنبال حل یک مشکل خاص علمی یا اجتماعی است که نمود خارجی داشته و مانعی در جهت بهبود زندگی بشر و ارتقای سطح زندگی او تلقی می‌گردد، در نتیجه یافته‌های این پژوهش، در جهت توسعه آسایش و رفاه انسان و در سطح جامعه مورد استفاده قرار گرفته و می‌توان تأثیرات عملی آن را به وضوح مشاهده کرد.

ویژگی‌ها، درک کلی ابعاد آن و شناخت عناصر درگیر در مسئله، هدف تحقیق است. برای مثال با انجام تحقیقات بر روی اجساد مردگان و بررسی علائم آنان پیش از مرگ، گونه جدیدی از یک ویروس را در منطقه‌ای خاص کشف می‌کنند که در پی آن، تحقیقات پیرامون نحوه عملکرد این ویروس، تاثیرات آن و ... صورت می‌گیرد.

۳. پژوهش توصیفی Descriptive Research

از مهمترین و پرکاربردترین روش‌های تحقیق که از ارزش علمی بالایی نیز برخوردار است، میتوان به پژوهش توصیفی اشاره کرد. پژوهش توصیفی نه به دنبال چرایی یک مسئله (چرایی مسئله در تحقیقات آزمایشی مورد بررسی قرار میگیرد) بلکه به دنبال چگونگی پدیده‌ها یا موضوع تحقیق است تا بدین وسیله به توصیف عینی و واقعی از خصوصیات موضوع تحقیق و برقراری ارتباط میان آن‌ها و تفسیر شرایط و روابط موجود دست یابد. پژوهش‌های توصیفی از حیث کاربردی و بنیادی دارای ارزش هستند و همانگونه که در بُعد بنیادی به کشف حقایق جهان خلقت می‌پردازد، نتایجش در بُعد کاربردی در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌هایی که در سطح جامعه صورت میگیرد، به کار بسته می‌شوند. ذکر مجدد این نکته، خالی از لطف نیست که پژوهش‌های توصیفی به دنبال کشف قوانین علمی و روابط علت - معلولی و روابط همبستگی نیستند. تحقیق در خصوص چگونگی شیوع بیماری کرونا در جامعه را می‌توان مثالی برای اینگونه تحقیقات دانست. پژوهش‌های توصیفی از روش‌های کمی و کیفی، نظیر مشاهده، نظر سنجی، مصاحبه، پرسشنامه و مطالعه منابع کتابخانه‌ای استفاده می‌نمایند.

پژوهش‌های توصیفی به سه دسته تقسیم میشوند.

- پژوهش زمینه‌یابی یا پیمایشی / Survey Research : این تحقیق با مطالعه ویژگی‌های افراد یک جامعه آماری، وضعیت آنان را در قالب یکسری از متغیرها یا صفات بخصوص نظیر سن، جنس، درآمد و ... تحلیل نموده و با هدف شناخت این ویژگی‌ها، به آنها رجوع می‌نماید. این تحقیق می‌تواند به طور سطحی یا عمیق انجام

این پژوهش‌ها به دلیل خاصیت درآمدزایی و تولید ثروت، بیشتر مورد اقبال محققین قرار می‌گیرند، نیاز به صرف هزینه‌های کمتری داشته و عمدتاً توسط موسسات و سازمان‌های دولتی و خصوصی انجام می‌شوند؛ اگرچه این امر بدین معنی نیست که دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی و آکادمیک به این پژوهش‌ها نمی‌پردازند. اگر مثال بیان شده در خصوص باروری و انعقاد نطفه و مراحل رشد جنین را پژوهش بنیادی قلمداد کنیم، تحقیق در خصوص راهکارهای افزایش جمعیت ایران، کاهش ناباروری زوج‌های جوان و ... را می‌توان از جمله تحقیقات کاربردی در این حوزه دانست.

ب- پژوهش‌های علمی بر اساس نیاز داشتن به فرضیه / بر اساس ماهیت و روش

۱. پژوهش تاریخی Historical Research

پژوهش تاریخی نوعی از پژوهش علمی است که طی آن محقق به کمک اسناد و مدارک معتبر تاریخی در تلاش است تا علل وقوع پدیده‌های تاریخی و صفات مشترک و ویژگی‌های عمومی آن‌ها را شناسایی و تبیین نماید. برای مثال محقق با بررسی اوضاع و احوال حاکم بر دولت‌های مختلف و شرایط سیاسی- جغرافیایی، به بررسی علل عمده وقوع جنگ‌ها پرداخته و نهایتاً در خصوص تاثیر عاملی مانند کمبود دسترسی به منابع آبی بر بروز جنگ‌ها نظریه‌ای ارائه می‌دهد.

۲. پژوهش اکتشافی Exploratory Research

در پژوهش‌های اکتشافی، وجود یا عدم وجود پدیده‌ها مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته و برای پرسش‌ها و مشکلاتی که دارای ابهام‌اند، به جستجوی پاسخ می‌پردازند. این روش تحقیق به علت قابلیت انعطاف و انطباق گسترده، در حوزه‌های زیادی میتواند مورد استفاده قرار بگیرد. در این روش نیازی نیست تا اطلاعات بدست آمده کاملاً دقیق باشند بلکه شناخت مهمترین

۴. پژوهش همبستگی Correlational Research

این پژوهش‌ها که به منظور کشف ارتباط میان دو دسته از داده‌ها صورت می‌گیرند، نه به دنبال اثبات یک رابطه علت و معلولی، بلکه صرفاً در پی برقراری همبستگی میان دو متغیر می‌باشند. برای مثال، در یک تحقیق با سنجش میزان مصرف دخانیات از یک سو و سنجش طول عمر از سوی دیگر در بین یک جامعه آماری مشخص، به صرف وجود ارتباط میان مصرف دخانیات و طول عمر پی می‌برند اما یافته این تحقیق وجود یک رابطه علت و معلولی (سیگار علت کاهش عمر) را بیان نمی‌کند. در ارتباط همبستگی مثبت، مانند افزایش مصرف سیگار و افزایش امراض قلبی، جهت تغییر هر دو متغیر یکسان است، حال آنکه در همبستگی منفی، جهت تغییر آن‌ها همسو نیست، مانند افزایش مصرف سیگار و کاهش طول عمر. در این تحقیقات پس از کشف وجود همبستگی و تعیین جهت، مقدار و ضریب این ارتباط باید محاسبه گردد.

۵. پژوهش تجربی یا آزمایشی Experimental Research

پژوهش‌های تجربی در پی کشف و تبیین رابطه علت و معلولی میان متغیر مستقل و متغیر وابسته در یک محیط آزمایشی است. منظور از محیط آزمایشی، محیطی است که تاثیر متغیر مستقل (متغیری که آزمایشگر آن را کنترل می‌کند) بر متغیر وابسته، و عدم تاثیر متغیرهای مزاحم و فرعی، تحت کنترل کامل باشد. در این پژوهش با انتخاب تصادفی نمونه‌های مورد آزمایش، باید هر بار نتایج مشابه بدست آید تا این نتیجه قابلیت تعمیم پیدا کرده و محقق بتواند در پایان نظر خود را در خصوص وجود یا عدم وجود رابطه علت - معلولی میان متغیرها ابراز نماید. وجود رابطه علیت میان نور خورشید و رشد گیاه، مثالی ساده برای تبیین این شکل از تحقیقات می‌باشد.

شود و ابتدا با مشاهده دقیق پارامترهای مورد پژوهش و سپس با جمع آوری داده‌ها و تفسیر آن‌ها، به جنبه‌های مختلف اطلاعات جمع آوری شده معنا می‌بخشد. در پژوهش‌هایی که در سطوح عمیق‌تر انجام می‌شوند، هدف اصلی غالباً شناسایی کنش‌های افراد و انگیزه‌های آن‌ها است. برای مثال می‌توان انگیزه شرکت کنندگان در استفاده از ماسک در دوران شیوع کرونا را با سنجش و ارتباط برقرار کردن میان سطح تحصیلات، سن، سابقه از دست دادن نزدیکان و ... مورد تفسیر قرار داد.

- پژوهش موردی / **Case Study** : در تحقیقات موردی یا ژرفاگر، محقق یک مورد یا واحد را از جهات مختلف مرتبط با هر پدیده، مورد مطالعه عمیق قرار داده و ضمن توصیف دقیق، به تجزیه و تحلیل ابعاد آن می‌پردازد. در این پژوهش محقق با ارائه فرضیه، امکان استفاده از تمامی روش‌های کسب داده را خواهد داشت و پس از تحلیل داده‌ها، می‌تواند نتایج حاصله را به مواردی که دارای خصوصیات مشترک هستند نیز تعمیم دهد. پژوهشی که در خصوص یک برنامه اقتصادی ناموفق دولت و بررسی علل ناکامی آن صورت می‌گیرد می‌تواند مثال مناسبی از این شکل پژوهش باشد.

- پژوهش تحلیل محتوا / **Content Analysis** : این پژوهش با هدف ارائه یک توصیف عینی و کیفی از محتوای مفاهیم صورت می‌گیرد. در این پژوهش، انواع داده‌های صوتی، تصویری، مکتوب، نقشه، نمودار و ... که مرتبط هستند گردآوری و ضمن رعایت مراحل یک پژوهش علمی، مورد بررسی قرار می‌گیرند. برای مثال عکس‌های هوایی، نقشه‌های کاربری اراضی، نمودار تولید، آمارهای رسمی و ... می‌توانند در تحلیل وضعیت سال گذشته تولیدات کشاورزی در یک منطقه موثر واقع شود.

۶. پژوهش‌های علیّ / مقایسه‌ای causal-comparative research

در پژوهش‌های علیّ یا مقایسه‌ای، محقق در نظر دارد تا پس از وقوع یک پدیده یا وضعیت، با استفاده از معلول قضیه (متغیر وابسته) به علت یا علی (متغیر مستقل) که احتمالاً در وقوع معلول نقش دارند علم پیدا کند. محققین غالباً زمانی به این شیوه روی می‌آورند که به علی نظیر غیر اخلاقی بودن، غیر ممکن بودن و ... امکان ایجاد محیط آزمایشگاهی برای دستکاری و تصرف در متغیرها وجود ندارد. بنابراین بدیهی است به دلیل عدم وجود کنترل بر روی متغیر مستقل و دشواری در تهیه داده‌های یقینی و درست - به نحوی که برای محقق اثبات شود که فاکتور موثر دیگری وجود ندارد و تمام اطلاعات موجود صحیح هستند- نتایج این تحقیق از اعتبار کمتری برخوردار بوده و نمی‌توان نسبت به یافته‌های آن یقین داشت. تحقیق در خصوص علل سقوط یک حکومت را می‌توان مثالی برای تحقیقات علیّ دانست. (از آنجا که امکان اثبات رابطه علیت در محیط آزمایشگاهی در این مثال وجود ندارد)

مبحث دوم) اقسام مقاله علمی Scientific Article

مقاله، انشایی است که در آن نویسنده در حدود موضوع به تجزیه و تحلیل عنوان مقاله پرداخته و از دیدگاه خود مطالبی را به روشنی برای خوانندگان ارائه می‌نماید. از شرایط و مراحل نگارش مقاله، اصول فنی و نگارشی لازم برای مقاله نویسی و رعایت مصلحت جامعه، اخلاق و حسن نیت در مقاله، در بخش‌های دیگر این کتاب سخن رفته است که برای کسب اطلاعات در این موارد می‌توانید به بخش‌های مربوطه مراجعه نمایید. آنچه در این گفتار قصد پرداختن به آن را داریم، معرفی اجمالی انواعی از مقالات است تا محققین عزیز بتوانند با انتخاب مقاله‌ای که با پژوهش آنان بیشترین تناسب را دارد، مطالب خود را به بهترین نحو در پیشگاه خوانندگان ارائه دهند. مقالات پس از نگارش، در بسترهای مختلفی مانند مجلات علمی، ژورنال‌های بین المللی، وبسایت‌ها، روزنامه‌ها و ... منتشر می‌شوند، مانند ISC, SCOPUS, ISI ، PUBMED و ... که هر کدام از حیث ارزش و اعتبار علمی، با دیگری متفاوت است و در

این بخش نه از حیث بستر و مکان انتشار، بلکه از حیث ساختار و ماهیت مقالات به معرفی تعدادی از آن‌ها می‌پردازیم. این نکته لازم به ذکر است که ممکن است مباحث مطرح شده در گفتار دوم در مواردی با مباحث گفتار قبل همپوشانی داشته باشند که این امر ناشی از تناسب یک تحقیق با نوع خاصی از مقاله میباشد؛ در حالی که در گفتار قبل شیوه‌های انجام و پیشبرد یک پروژه پژوهشی مورد بررسی قرار گرفت، اکنون نمود خارجی و قالبی که نتایج پژوهش در آن ارائه می‌شود مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱. مقاله پژوهشی - تحقیقی Original Article

مقاله پژوهشی که از معتبرترین و معمول‌ترین انواع مقالات است، انعکاسی از نتایج تحقیق و یافته‌های نگارنده از پژوهشی است که به سرانجام رسانده و بنابراین، حاوی مطالب کاملاً جدیدی بوده که به همین علت، فرصت چاپ بیشتری را نسبت به سایر مقالات دارا است. این مقالات گزارش تحقیق نیز نامیده می‌شوند زیرا یافته‌ها، ایده‌ها، نظریات، روش‌ها، موضوعات و سایر نتایجی که محقق در طی پروژه پژوهشی خود به دست آورده را برای نخستین بار منتشر می‌کند و این مسئله باعث می‌شود که رعایت مباحث مربوط به سرقت ادبی، روش‌های استناد دهی، ارجاع به منابع و استفاده از پژوهش‌های نوین و دست اول در این مقالات از اهمیت ویژه‌ای برخوردار باشند.

۲. مقاله نظری

در این مقالات که تحلیلی - ترویجی نیز خوانده می‌شوند، نویسنده با مراجعه به پژوهش‌های گذشته، نظریه جدیدی را در حیطه پژوهش خود ارائه می‌نماید یا از آن‌ها برای تایید نظریه خود بهره می‌برد؛ همچنین می‌تواند نظریات پیشین را مورد انتقاد و تردید قرار داده یا از زاویه‌ای دیگر به آنها بپردازد، با بیان دیگری آن‌ها را مطرح کرده یا حتی گسترش دهد. در این مقالات نه تحقیق تجربی بلکه نظریات و اصول پیشین یا جدید مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرند؛ از این رو بیشتر در علوم که ماهیت نظری دارند مانند علوم اجتماعی و فلسفه و ... مورد استفاده قرار می‌گیرند اما این به معنی عدم کاربرد آن در علوم طبیعی نمی‌باشد.

۳. مقاله مروری - تالیفی Review Article

این مقالات برعکس مقالات پژوهشی و تحلیلی، به ارائه مطالب جدیدی نمی پردازند و به همین علت از جایگاه علمی پایین تری نسبت به دو نوع قبل برخوردار است. آنچه که در این مقالات نوشته می شود خلاصه ای از تحقیقات پیشین حول یک موضوع خاص و بررسی تفاوت ها و مشکلاتی است که سد راه بحث هستند. این مقالات میتوانند حاوی انتقادات نویسنده و اعلام نظرات او نیز باشد. نویسنده ضمن به تصویر کشیدن سیر پیشرفت موضوع در گذشته و تبیین جایگاه فعلی و ترسیم دورنمای آینده آن، ایده و موضوع مقاله را بیش از پیش پرورش می دهد که همین امر مطالعه و توجه درخور خوانندگان و قابلیت استناددهی بالای این دسته از مقالات را به همراه می آورد.

۴. گزارش یا نامه کوتاه Short Letter or Report

این مقاله که لزوماً پس از پایان یافتن تحقیقات و نگارش مقاله پژوهشی تهیه می شود، در بردارنده خلاصه ای از کلیات و نکات مهم و قابل توجه مقاله اصلی است که می تواند مورد توجه خوانندگان و محققان دیگر برای تحقیقات بیشتر در آن حوزه واقع شود. در این مقاله که گاهی ارتباط مختصر (Brief Communication) نیز نامیده می شود، شرط خلاصه گویی و رعایت محدودیت کلمات باید رعایت گردد تا بتواند برای خوانندگان مفید واقع شود، لذا به جزییات مقاله پژوهش اصلی در این مقاله پرداخته نشده و جداول و نمودارها بسیار مورد استفاده قرار می گیرند.

۵. مطالعه موردی Case Study

این مقاله که گزارش و مطالعه مشاهده ای (Report and Study of Observation) نیز نامیده می شود، به مطالعه و بررسی یک فرد، پدیده، موضوع و ... به طور خاص می پردازد و عمدتاً در خصوص علمی که ماهیت طبیعتگرایانه دارد، مانند پزشکی مورد استفاده قرار می گیرد و در طی آن محقق بدون دستکاری در موضوع، تمام شرایط را به دقت مشاهده کرده

و عمیقاً بررسی می کند. این دسته از مقالات به جهت آگاهی سازی مفیدی که انجام می دهند، بسیار مورد اقبال واقع شده و در توسعه تحقیقات علمی نقش مهمی را ایفا می کنند.

بر اساس دیدگاه دیگری اقسام تحقیق بر اساس متغیر قابل طرح است:

. متغیر زمان: در این متغیر، تحقیق به تاریخی و آرشیوی- اسنادی تقسیم می شود.

. متغیر مکان: در این متغیر، تحقیق به کتابخانه ای و میدانی تقسیم می شود.

. متغیر جنس داده ها: در این متغیر، تحقیق به کمی و کیفی تقسیم می شود.

. متغیر غایت: در این متغیر، تحقیق به کاربردی، توسعه ای و بنیادین تقسیم می شود.

. متغیر ماهیت: در این متغیر، تحقیق به اکتشافی، توصیفی و تحلیلی تقسیم می شود.

منظور از متغیر زمان این است که تحقیق بر اساس یک بازه زمانی یا مدت زمان خاص مدنظر قرار می دهیم. بنابراین بر اساس متغیر زمان می توان تحقیق را به دو دسته تاریخی و اسناد دسته بندی کرد. تحقیق تاریخی از جمله تحقیقاتی است که بر موضوعی معین که در گذشته و در یک مقطع زمانی مشخص اتفاق افتاده است، نظر دارد. در تحقیق اسنادی، بررسی یک پدیده از مجاری اسناد و عموماً آرشیوها صورت می گیرد.

در تحقیق مبتنی بر متغیر مکان، بسته به اینکه محقق به عنوان پژوهشگر در چه مکانی داده ها را رصد و گردآوری می کند، به دو دسته تحقیق میدانی و کتابخانه ای تقسیم می شود. در تحقیق میدانی پژوهشگر برای گردآوری اطلاعات و مطالب ناگزیر است به محیط بیرون برود و با مراجعه به افراد یا محیط و ارتباط با آنها اطلاعات مورد نیاز خود را گردآوری کند. روش هایی که معمولاً در این نوع از تحقیقات جهت گردآوری اطلاعات به کار برده می شود، مشاهده، مصاحبه غیررسمی و یا حتی تهیه پرسشنامه است. در تحقیق کتابخانه ای محقق با مراجعه به داده ها اعم از کتب، مجله، جراید، منابع رایانه ای و اینترنتی، تحلیل متون فیلم یا تصویر یا صوت و فیش برداری مطالب مرتبط با موضوع خود، به پژوهش و نگارش خود می پردازد.

«چکیده نویسی» می گویند و حرف «خ» را می توان به عنوان علامت اختصاری آن انتخاب کرد.

د. خلاصه ترجمه:

تلخیص کتاب و مانند آن به زبان دیگر را با حفظ صحت تلخیص و دقت ترجمه «خلاصه ترجمه» می نامند، و می توان حروف «خت» را به عنوان علامت اختصاری آن برگزید.

ه. یادداشت شخصی:

نوشتن مطالب و نظرات شخصی را که از گنجینه فکر شخص فیش نویس تراوش کرده است «یادداشت شخصی» می نامند و می توان حرف «ش» را به عنوان علامت اختصاری آن برگزید.

هریک از این روش ها هم در برگه کاغذی قابل نگارش، تیتربندی و مراجعه هست. همچنین برای فیش نویسی از یکی از نرم افزارهای زیر هم می توان استفاده کرد:

۱. وان نوت مایکروسافت: پس از نصب آفیس، OneNote نصب میشود و برای فارسی کردن منوهای آن فارسی ساز آفیس نصب کنید

۲. فیش نگار نور:

<http://www.fishnoor.com/>

۳. فیش تبلیغ:

<http://www.noorsoft.org/>

در تحقیق مبتنی بر جنس داده ها به صورت کیفی اطلاعات دریافتی یا جمع شده تابع صرف تحلیل یا تجمیع آمار و ارقام نیست، بلکه بر اساس تحلیلی فراتر از آن می باشد و صرفاً به محتوای داده ها و نوشته ها توجه می شود. اما در تحقیق کمی، تأکید بر آمار و ارقام است.

مصادیق تحقیق مبتنی بر غایت و ماهیت نیز سابقاً مورد بحث و تعریف قرار گرفت.

فیش نویسی:

موضوع دیگری در اینجا نیاز به بحث و طرح دارد، مراجعه به منابع و فیش نویسی است:

فیش برداری و یا همان یادداشت برداری و ثبت مطالعات و تحقیقات از گذشته تا کنون به یکی از انواع زیر صورت می گرفته است:

الف. نقل مستقیم:

انتقال یا چسباندن عین عبارت های کتاب یا ماخذ را به زبان اصلی «نقل مستقیم» می گویند و علامت اختصاری آن را می توان حروف «م» انتخاب کرد.

برای نقل مستقیم، عبارت های ماخذ را در داخل گیومه («») قرار می دهند و ماخذ آن را به طور کامل ذکر می کنند تا سرقت فرهنگی محسوب نشود و انسان به عدم رعایت امانت علمی متهم نگردد.

ب. ترجمه:

نقل مستقیم عبارت های کتاب یا ماخذی را به زبان دیگر «ترجمه» می نامند و حرف «ت» را می توان به عنوان علامت اختصاری آن برگزید.

ج. تلخیص:

یادداشت و ثبت فشرده و گزیده مطالب کتاب و مانند آن را به زبان اصلی و به گونه ای که بیانگر اصول اساسی و مطالب مهم محتوای آن باشد «تلخیص» یا «خلاصه برداری» و یا

۹. اخلاق در پژوهش

پژوهش با این هدف انجام می‌شود که مسأله یا مشکلی را حل نماید و چاره‌ای برای آلام و رنج‌های بشر و راهی برای اقناع وی بیابد. اما با وجود روند صعودی پژوهش‌ها و پر رونق شدن بازار تحقیق و پژوهش، جامعه دچار گرفتاری‌ها و مشکلات جدیدی شده است که در بعضی از موارد، اساس و پایه آن را نشان رفته است. این مشکلات نتیجه عدم رعایت اخلاق در پژوهش و انجام پژوهش بدون در نظر گرفتن اصول اساسی اخلاقی یا همان هنجارها و بایدها و نبایدهاست. به همین دلیل در صدد برآمدیم نوشتاری نسبتاً جامع و کامل در این خصوص در شش قسمت ارائه دهیم:

- (۱) تعریف اخلاق در پژوهش
- (۲) لزوم رعایت اخلاق در پژوهش
- (۳) ابعاد اخلاق پژوهشی و اصول اساسی آنها
- (۴) سوء رفتار پژوهشی
- (۵) مصادیق سوء رفتار پژوهشی
- (۶) مجازات سوء رفتار پژوهشی

۱. تعریف اخلاق در پژوهش:

شاخه‌ای از اخلاق حرفه‌ای است و به معنی دانستن، باور داشتن و عمل کردن به مجموعه‌ای از هنجارها یا باید و نبایدهای اخلاقی است که در تمامی مراحل پژوهش، اعم از قبل از انجام پژوهش، حین انجام پژوهش و بعد از انجام پژوهش، بایستی توسط پژوهشگر رعایت شود.

۲. لزوم رعایت اخلاق در پژوهش:

در دنیای کنونی به علت دسترسی آسان و راحت به داده‌ها رعایت اخلاق نیز ملموس‌تر شده است و نیز در روند پژوهش به منظور حفظ حقوق و مالکیت افراد اعم از مادی یا معنوی رعایت اخلاق ضروری به نظر می‌رسد.

۳. ابعاد اخلاق پژوهشی و اصول اساسی آن‌ها:

الف) اصول اخلاقی مرتبط با شرکت کنندگان در پژوهش (ازموندنی‌های انسانی):

منظور از ازموندنی‌های انسانی، افرادی هستند که پژوهش به نوعی بر اساس مشارکت این افراد و اطلاعاتی که از طریق مصاحبه، پرسشنامه و ... به دست می‌آید، شکل می‌گیرد.

- مشارکت داوطلبانه: به این معنا است که افراد به اجبار در تحقیق شرکت نکنند.
- رضایت آگاهانه: به این معنی که شرکت کنندگان در تحقیقات، باید از رویه‌ها و خطرات احتمالی موجود در تحقیقات مطلع شوند.
- خطر آسیب: استانداردهای اخلاقی نیز چنین اقتضا می‌کند که محققان شرکت کنندگان را در شرایطی قرار ندهند که ممکن است در نتیجه مشارکت، در معرض آسیب باشند. آسیب می‌تواند جسمی یا روانی باشد.
- رازداری و محرمانه بودن نتایج تحقیق بر روی ازموندنی: اکثر محققین به شرکت کنندگان این تضمین را می‌دهند که اطلاعات شناسایی آن‌ها در دسترس افرادی که مستقیماً درگیر آن مطالعه نیستند، قرار نمی‌گیرد.

- نا شناس بودن: استاندارد سختگیرانه، اصل نا شناس بودن است که اساساً به این معنی است که شرکت کننده در طول مطالعه نا شناخته باقی خواهد ماند - حتی برای خود محققان - واضح است که استاندارد نا شناس بودن یک ضمانت محکم تر برای حریم خصوصی است؛ اما گاهی اوقات دشوار است که انجام شود به ویژه در شرایطی که شرکت کنندگان مجبور هستند در چندین نقطه زمانی اندازه گیری شوند/ مورد آزمایش قرار گیرند.

ب) اصول اخلاقی مرتبط با انتشار نتایج پژوهش:

- صداقت: این مورد شامل صداقت در کلیه مراحل انجام پژوهش از جمله بیان مساله و مشکل پژوهش، گردآوری داده‌ها، روش پژوهش، تحلیل داده‌ها، ارایه نتایج، تحلیل نتایج و انتشار آن است. اخلاق پژوهش ایجاب می‌کند که پژوهشگر در توزیع و انتشار نتایج پژوهش صادقانه عمل کند و از دخل و تصرف در آن‌ها اجتناب ورزد.

پژوهشگر در جریان پژوهش نباید تحت تاثیر قضاوت‌ها، پیش داوری‌ها و اصول غیر منطقی قرار گیرد و ملزم است که اصل بی طرفی را رعایت کند

- همگانی بودن: پژوهشگر باید نتایج حاصل شده از پژوهش را در اختیار همگان قرار دهد تا در معرض تحلیل، بررسی و نقد قرار گیرد و به پویایی پژوهش و پیشرفت دانش کمک کند.

ج) اخلاق مرتبط با پژوهشگر:

* اخلاق فرد پژوهشگر:

- مسئولیت حرفه‌ای: لازم است که پژوهشگر شرایط لازم و کافی برای پژوهش را داشته باشد؛ در غیر اینصورت، نتایج پژوهش قابلیت آزمایش و تعمیم به موارد مشابه را ندارد. افزون بر آن، پژوهشگر لازم است تمام تلاش خود را برای اجتناب از دوباره کاری در موضوع پژوهش به کار بندد.

- امانت‌داری: پژوهشگر موظف است در صورتی که از آثار و مطالب دیگران، به هر نحو، در پژوهش خود بهره برده است، آن را به صورت دقیق و کامل ذکر کند و مالکیت فکری را رعایت کند.
- مالکیت فکری: رعایت مالکیت فکری دست نوشته‌ها و آثار دیگران در انجام پژوهش از اهمیت زیادی برخوردار است. پژوهشگر بایستی ضمن رعایت حقوق مادی و معنوی آثار، از آنها به گونه‌ای در پژوهش خود استفاده کند که کوچکترین حقی از دیگری ضایع نشود و برای این منظور، لازم است پژوهشگر با اصول استناددهی صحیح و مفاهیم و مصادیق سرعت ادبی آشنایی کامل داشته باشد.
- شهامت: پژوهشگر نباید به خاطر بیم از موانع و مشکلات پیش رو در پژوهش از آن صرف نظر کند چرا که هر دستاوردی نیاز به تلاش دارد و هر چقدر پژوهش دقیق‌تر باشد تلاش بیشتری نیز می‌طلبد.
- دقت: رعایت دقت و اجتناب از هرگونه سهل‌انگاری از اصول اساسی انجام یک پژوهش است. پژوهشگر باید دقت کند تا مرحله‌ای از مراحل پژوهش را حذف نکند و مطابق با اصول علمی مربوط به تحقیق خود عمل نماید.
- پرداختن به مسائل ضروری جامعه: پژوهشگر باید موضوع پژوهش را از مواردی انتخاب کند که جای تحقیق و بررسی در آن وجود داشته باشد و جز مواردی نباشد که قبلاً همه جوانب آن مورد بررسی و پژوهش قرار گرفته باشد.
- همچنین موضوع روز آمد و متناسب با نیازهای جامعه باشد تا کارآمدی و سودمندی حداکثری داشته باشد.
- حقیقت‌جویی: زمانی که پژوهشگر تصمیم به پژوهش می‌گیرد و قدم در این مسیر می‌نهد، باید هدف خود را کشف حقیقت قرار دهد؛ حتی اگر این حقیقت مورد پسند دیگران نباشد و یا با منافع خودش در تضاد باشد.
- نقد پذیری: آنچه مبرهن است این است که هیچ پژوهشگری مصون از خطا نیست و هیچ پژوهشی هم صد در صد درست و بدون اشکال نیست. حال آنچه به پویایی

- این پژوهش کمک و آن را پخته‌تر و کامل‌تر می‌کند، تحلیل و نقد آن از جانب دیگران است.
- پژوهشگر باید با بردباری نقدها را بررسی منطقی کند و در صورت نیاز پژوهش خود را اصلاح نماید.
- استدلال: پاسخ به سؤالات مطرح در جامعه و یا آرایه راه حل برای مسائل و مشکلات در پژوهش، بدون استدلال ثمری ندارد.
- طبق کلام امیر مومنان (ع) که می‌فرمایند: «نحن ابناء، الدلیل»، پژوهشگر باید با دلیل و برهان سخن بگوید. نتایجی که همراه با شک و گمان باشد، نمی‌تواند و نباید در مباحث علمی، جایگاه پیدا کند.
- درک و فهم صحیح از قوانین، سیاست‌ها و مقررات مربوطه: پژوهشگر باید از قوانین، مقررات و سیاست‌های حرفه‌ای، سازمانی، دولتی و راهبرهای ملی در طرح، اجرا و گزارش‌دهی پژوهش نظیر قوانین مرتبط با حامیان مالی پژوهش و یا قوانین حق مالکیت فکری آگاه باشد.

* اخلاق موسسه‌های پژوهشی:

- توجه به اولویت‌ها و نیازهای اصلی در تحقیقات
- رعایت صداقت و امانت علمی
- رعایت بی‌طرفی
- دقت در حسن استفاده از بودجه و وسایلی که در اختیار آنها گذاشته شده است.

۴. سوء رفتار پژوهشی:

سوء رفتار پژوهشی یا «بداخلاقی پژوهشی» آفت محیط علمی و پژوهشی است. سوء رفتار پژوهشی شامل جعل، تحریف، دزدیدن تألیفات یا اختراعات دیگران، گزارش نادرست آزمایش‌ها، تأثیر دادن پیش فرض‌های ذهنی خود در هنگام عمل و نتیجه‌گیری و گزارش

نادرست نتایج و نمودارها می‌باشد. سوء رفتار پژوهشی ممکن است عمدی یا سهوی صورت پذیرد.

الف) مصادیق سوء رفتار پژوهشی:

- موضوع‌سازی به جای حل مسأله: فرد به جای آنکه در پی یافتن مسأله در جامعه و حل آن باشد، به موضوع‌سازی روی می‌آورد که در بیشتر موارد مسأله مطرح شده، مسأله جامعه نمی‌باشد یا در اولویت قرار ندارد.
- سرقت ادبی: سرقت ادبی به خود اختصاص دادن ایده، فرایند نتایج و واژه‌های فرد دیگر بدون اختصاص اعتبار به خود آن فرد است.
- تحریف: فرد برای توجیه طرح منطقی خود در پژوهش، یا درست جلوه دادن ساختار پژوهش خود به تحریف منابع موجود می‌پردازد. به بیان دیگر واقعیت‌های علمی موجود اعم از داده و اطلاعات را جانبدارانه تفسیر به رأی می‌نماید.
- انتشارات افزونه: نوعی از عدم رعایت اخلاق نوشتاری در انتشار مقاله‌ها و مطالب علمی است که در آن فرضیه‌های پژوهش، روش‌شناسی پژوهش، نتایج و منابع عمدتاً یک‌سان در دو یا چند کار انتشاراتی ارائه می‌شود با این وجه تمایز که نوع نوشتار و متن مقاله‌ها یکی نیست.
- جعل هویت: سارق ادبی می‌کوشد برای درست جلوه دادن سخن و مدعای خود، افراد نامدار و صاحب نفوذ علمی و تاریخی را مدافع نظریه خود معرفی کند.
- مبادله: فرد بر اساس داد و ستد علمی، نام سایر پژوهشگران را به مقاله خود اضافه می‌کند، بدون آنکه نام‌های اضافه شده نقش مؤثری در فرآیند نگارش مقاله داشته باشند و در مقابل انتظار دارد نام وی در پژوهش‌های دیگران اضافه شود.
- معامله: فرد در مقابل دریافت وجوه نقدی و غیره نقدی اقدام به نگارش مقاله و درج نام دیگران در مقاله خود می‌نماید.

- استفاده از نام و شهرت دیگران: فرد با درج اسامی افراد مشهور حوزه تخصصی مقاله خود به عنوان نویسنده همکار، در پی اعتبار بخشی به نوشتار خود است.
- خود متخصص انگاری: فرد بدون توجه به تخصص و حیطه موضوعی خود، دامنه پژوهش و تحقیق را در سایر حوزه‌ها نیز گسترده می‌کند.
- تحلیل و تفسیر سوء‌گیرانه: فرد برای اثبات مدعی و فرضیه‌های پژوهش خود، یافته‌های تحقیق را سوء‌گیرانه تحلیل و تفسیر می‌کند.
- نداشتن تائیدیه کمیته اخلاق: با توجه به اینکه تائیدیه کمیته اخلاق در انجام پژوهش‌ها الزامی است، در صورتی که فرد بدون داشتن تائیدیه کمیته اخلاق به انجام پژوهش دست بزند، دچار سوء رفتار پژوهشی شده است.
- استنادهای اشتباه: فرد در نوشته خود به منابعی استناد می‌کند که در تحقیق از آنها استفاده نکرده و یا به منابعی که در امر تحقیق از آنها بهره جست، به درستی استناد ننموده است.

ب) مجازات سوء رفتار پژوهشی:

طبق تبصره ۶ ماده واحده «قانون پیشگیری و مقابله با تقلب در تهیه آثار علمی»، در صورت استفاده از آثار متقلبانه موضوع این قانون توسط اعضای هیأت علمی، دانشجویان، کارکنان اداری و طلاب، ضمن سلب هر گونه امتیاز مادی و یا معنوی مترتب بر آن و ملغی الاثر بودن هرگونه مدرک تحصیلی، پایه، مرتبه عملی، رتبه و یا عناوین مشابه علمی، تخلفات نامبردگان حسب مورد توسط هیأت‌های انتظامی اعضای هیأت علمی، هیأت‌های رسیدگی به تخلفات اداری، کمیته‌های انضباطی دانشجویان و یا دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت رسیدگی شده و به مجازات‌های زیر محکوم می‌شوند:

۱۰. ارزیابی و داوری مقاله

ارزیابی و داوری مقالات:

داوران مجله های معتبر می بایست مقاله را از لحاظ میزان سطح کیفی و علمی بررسی و نتیجه پذیرش یا عدم پذیرش را بیان کنند. داوران مجلات اصولاً افرادی باسواد و کامل و عادل هستند تا بتوانند به صورت عادلانه و با دید یکسان و بی طرفانه داوری را انجام دهند و حق کسی را پایمال نکنند داوران باید قدرت تشخیص کیفیت داشته باشند و بتوانند با رعایت هنجارها و قوانین مقاله را بررسی و داوری کنند.

مقالاتی که به هر مجله ارسال می شود توسط سردبیر تحویل گرفته می شود و سردبیر باید فرآیند چاپ را پیش ببرد. نخستین گام، داوری است و هر مجله چندین نفر را به عنوان داور برمیگزیند. داوران مذکور وظیفه بررسی و تشخیص کیفیت مقالات را دارند و مقالاتی که ارسال شده اند توسط تک تک داوران تعیینی، ارزیابی می شوند و نتیجه نهایی، حاصل از نظریه کل داوران می باشد که توسط سردبیر به نویسندگان اطلاع داده می شود. اما سوال اکثر نویسندگان این است که روند داوری چگونه است داوران چگونه مقاله را بررسی می کنند؟

سردبیر، مقاله ای که از نویسندگان دریافت کرده است را بررسی می کند و در واقع داوری اولیه توسط خود سردبیر انجام می شود. چهار مورد زیر توسط سردبیر کنترل می شود و سپس در صورت تایید توسط سردبیر به داوران ارسال می شود:

۱. آیا مقاله متناسب با قلمرو و هدف مجله و حیطه های مورد علاقه آن است یا خیر؟
۲. آیا مقاله کمترین میزان مورد قبول برای پذیرش را دارد یا خیر؟ آیا محتوا و نحوه نگارش آن و سبک نوشتاری آن به حد کافی خوب است؟

الف) هیأت علمی، به یکی از مجازات های ردیف (۷) تا (۱۱) ماده ۸ قانون مقررات انتظامی هیأت علمی دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی و تحقیقاتی کشور مصوب ۱۳۶۴/۱۲/۲۲ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

ب) دانشجو، به یکی از مجازات های ردیف (ب - ۱) تا (ب - ۵) ماده (۷) آیین نامه انضباطی دانشجویان جمهوری اسلامی ایران مصوب جلسه ۳۵۸ مورخ ۱۳۷۴/۰۴/۱۶ شورای عالی انقلاب فرهنگی و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

پ) کارکنان اداری، به یکی از مجازات های ردیف (د) تا (ک) ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷ و اصلاحات و الحاقات بعدی آن.

ت) طلاب، بر اساس قوانین و مقررات دادسرا و دادگاه ویژه روحانیت.

در بند ۳ تبصره ۷ قانون مذکور آمده است که «اعمال مجازات انتظامی اخراج دانشجو یا ابطال پایان نامه و رساله یا مدرک تحصیلی در صورت احراز جرم موضوع این قانون با توجه به میزان تخلف».

لازم به ذکر است که بر اساس «دستورالعمل رسیدگی به تخلفات پژوهشی»، رسیدگی به تخلف پژوهشی با اعلام هر شخص حقیقی و حقوقی امکان پذیر است. این اعلام باید به صوت مکتوب به دبیرخانه کمیته اخلاق تقدیم شود.

برای مطالعه بیشتر مراجعه کنید به: سرقت علمی و ضمانت اجرای مقابله با آن؛ با تأکیدی بر مسئله تعامل سرقت علمی و نظام حقوق مالکیت فکری، فصلنامه مطالعات حقوق خصوصی، دوره ۴۹، شماره ۴، زمستان ۱۳۹۸، صص ۶۷۵-۶۵۵.

۳. آیا مقاله دستورالعمل ذکر شده برای مولفان را رعایت نموده است؟ (مانند سبک رفرنس نویسی، مباحث مربوط به ویرایش مقاله و ...)

۴. با دقت به سوالات فوق، مشخص می‌گردد که اهمیت نگارش کاورلتر در چه حدی است و چرا باید به مساله فرمت‌بندی و ادیت مقاله توجه خاص داشت. منظور از فرمت‌بندی مقاله نیز همان محل قرارگیری جداول، نمودارها، دستونه یا تک ستونه بودن مقاله، فونت مقاله، فاصله خطوط و موارد اینچنینی است.

اما داوران همانطور که گفته شد بعد از بررسی توسط سردبیر مقاله به بخش داوری ارسال خواهد شد و داوران باید تصمیمات نهایی را اتخاذ کنند.

داوری در تمامی مجلات سه حالت دارد:

۱. داوری یکسو کور در این نوع داوری، اسامی داوران به مولفان گفته نمی‌شود.

۲. داوری دو سو کور اسامی داوران و مولفان برای یکدیگر پنهان می‌ماند.

۳. داوری دو سو آشکار اسامی مولفان و داوران به یکدیگر معرفی می‌شوند.

- عموماً، ۲ تا ۶ داور برای داوری برگزیده می‌شوند. داوران در حیطه تخصصی که مقاله مربوط به آن است متخصص هستند. مجلات معمولاً گروه متخصصینی از داوران را در حیطه علاقمندی‌ها و قلمرو مجله گردآوری نموده‌اند.
- سردبیران برحسب محتوای مقاله، در انتخاب مجلات حساسیت به خرج می‌دهند تا بتوانند عدالت را در حق مولفین مقاله رعایت کنند. برای مثال، اگر یک مقاله از نظر فنی در سطح بالایی باشد یا مربوط به چند حیطه مختلف باشد، فرآیند داوری چنین مقالاتی طولانی‌تر می‌گردد تا داوران مختلفی آن را بررسی کنند.

- برخی مجلات به نویسندگان خود این گزینه را نیز ارائه می‌دهند که آنها را برای داوری مقاله خود، داور معرفی کنند. چنین کاری می‌تواند زمان جستجوی داور را برای ارزیابی مقاله کمتر کند و فرآیند تصمیم‌گیری درباره مجله را کوتاه‌تر کند.
- فرآیند داوری زمانی به اتمام می‌رسد که تمامی داوران گزارش خود را به سردبیر مجله ارسال نمایند. سردبیر مجله معمولاً از داوران درخواست می‌کند کار داوری را در مدت زمان ۱ ماه به اتمام برسانند. با این حال، برخی از مجلات مکانیسم‌هایی دارند که بتوانند با استفاده از آنها، زمان فرآیند داوری را کوتاه کنند و یا اینکه زمان تقریبی آن را دقیقتر مشخص کنند.

داوران به چه موارد حساسیت بیشتری دارند؟

داوران عموماً همه بخش‌های مقاله را بررسی می‌کنند و دقت بالایی در همه مراحل‌ها دارند. هر بخش را به صورت کامل و با دقت به جزئیات بررسی می‌کنند اما مواردی که بیشتر اهمیت دارد این است که سرقت ادبی و یا تشابهات ادبی در متن مقاله مشاهده نشود و مقاله کیفیت ترجمه بسیار بالایی داشته باشد و هر بخش با رعایت علائم نگارشی و ... نوشته شده باشد. داوران حتماً از لحاظ علمی تسلط بالایی نسبت به موضوع دارند و می‌توانند به خوبی انسجام مطالب و کیفیت مطالب را تشخیص دهند از شاخه‌ای به شاخه دیگر پریدن و منسجم نبودن مقاله حتماً باعث می‌شود که اعتبار مقاله از بین برود و داوران به این موضوع نیز حساسیت زیادی دارند. سعی کنید قبل از ارسال مقاله همه فرآیند پذیرش را با دقت زیادی طی کنید که مقاله رد نشده و حتماً در مرحله داوری پذیرفته شود. چون بعد ارسال کاری از دست شما بر نخواهد آمد.

دلایل رد مقاله از سوی داوران

- مقاله مشکل فنی عمده دارد.
- مقاله در حیطه علاقمندی مجله (اسکوپ) قرار ندارد.
- مقاله ناقص است.
- مقاله دارای ایراد روش شناختی است.
- قسمت بحث و نتیجه گیری مقاله ارتباط معناداری با سایر قسمت‌های مقاله ندارد.
- یافته‌های مقاله صرفاً تکرار یافته‌های مقالات دیگران است.
- نگارش مقاله ضعیف است.
- مقاله خسته کننده است.
- مقاله دارای مطلب مشکوک به سرقت ادبی است.

اگر مقاله پذیرفته نشد چه باید کرد؟

بعد از اینکه مقاله شما پذیرفته نشد امید خود را از دست ندهید راههای دیگری وجود دارد که شانس قبولی مقاله در مجلات معتبر را به شما می‌دهد 5 راه را می‌توانید بعد از ارسال (سابمیت) مقاله امتحان کنید:

درخواست تجدید نظر در قبال عدم پذیرش اگر احساس می‌کنید که مقاله شما لایق پذیرش بود و ناعادلانه ریجکت شده است می‌توانید درخواست دوباره خود را به سردبیر ارائه کنید سعی کنید بدون توهین کردن و کاملاً قانع کننده دلیل خود را نسبت به سابمیت دوباره مقاله بیان کنید.

سابمیت مجدد به مجله ژورنال ممکن است درخواست اولیه‌تان را رد کرده باشد، اما از شما دعوت کند که پس از انجام اصلاحات پیشنهادی داوران، مقاله را دوباره سابمیت کنید. اگر واقعاً قصد دارید مقاله را در همان ژورنال منتشر کنید، این گزینه می‌تواند بهترین انتخاب باشد. یادتان باشد که برخی ژورنال‌ها ممکن است اعلام کنند که در آینده، هیچ نسخه‌ای از مقاله شما را منتشر نخواهند کرد. در این صورت، باید به این نظر احترام بگذارید و ژورنال دیگری را انتخاب کنید.

اعمال تغییرات و سابمیت کردن در یک مجله دیگر گزینه سوم از تمام گزینه‌ها رایج‌تر است. بازخوردهای داوران را به دقت مدنظر قرار دهید، مقاله را اصلاح کنید، و آن را برای یک ژورنال دیگر سابمیت کنید. مطمئن شوید که جزئیاتی مانند کاور لتر، قالب رفرنس‌ها، و سایر جزئیات را، پیش از سابمیت کردن، با شیوه‌نامه‌های ژورنال تطبیق داده‌اید.

هیچ تغییری را اعمال نکنید و مقاله را در یک مجله دیگر سابمیت کنید با اینکه ساده‌ترین کار ممکن پس از پذیرفته نشدن و ریجکت شدن مقاله همین مورد است اما به صورت کلی این کار ایده خوبی نیست. اگر نکات نوشته شده توسط داوران را تغییر ندهید، در حقیقت تمام تلاش‌هایی که در مرحله داوری صرف کارتان شده است را نادیده گرفته‌اید. احتمال دارد که نکات مذکور کیفیت مقاله را افزایش دهند، حتی اگر برخی از آن‌ها نادرست باشند. داوران جدید ممکن است دست روی نکات مشابهی بگذارند؛ تا فرصت باقی است، آن‌ها را اصلاح کنید. علاوه بر این‌ها، احتمال بدهید که، در ژورنال جدید، مقاله‌تان را همان داوران ژورنال قبلی مورد قضاوت قرار دهند. اگر برای اصلاح مقاله هیچ تلاشی نکنید، مطمئن باشید که نظر آن‌ها نیز تغییری نخواهد کرد.

مقاله را بایگانی کنید و هیچ‌گاه آن را سابمیت نکنید در نهایت، می‌توانید مقاله را در سایت‌هایی مانند figshare یا Dryad پست کنید، که هر دو قابل ارجاع و به‌طور رایگان

در دسترس هستند. به عبارت دیگر اثر خود را بدون هرگونه داوری و طی مسیر رسمی نشر در سایت ها و شبکه های اجتماعی منتشر نمایید.

پذیرش و چاپ مقاله

نتیجه داوری همیشه منفی نیست و حالت خوشبینانه و مثبت نیز دارد که مقاله همان بار اول که به داوری ارسال کرده اید پذیرفته شود و مقاله شما در ژورنال مورد نظرتان پذیرفته شود. مقالاتی که دارای شرایط زیر باشند حتما پذیرفته می شوند.

۱. مرتبط بودن مقاله با یک مشکل روز

۲. مقالاتی که نگارش عالی داشته و روال منطقی و مفاهیم قابل درکی دارند.

۳. مقالاتی که طراحی (Design) عالی و متدلوژی مناسبی دارند.

۱۱. انواع شیوه های ارجاع دهی و رفرنس نویسی :

چندین روش مختلف برای استناد به منبع وجود دارد. در گذشته هر موضوع و تخصصی قانون ارجاع مخصوص به خودش را داشت، اما امروزه در بین دانشگاه ها و کالج ها گرایش بیشتری برای انتخاب یک متد و روش برای این کار وجود دارد.

محبوب ترین انواع ارجاع دهی و رفرنس نویسی در انگلیسی شامل **APA, Harvard, Chicago, MLA** می شود. این روش ها به طور گسترده در بسیاری از تخصص های علمی مورد استفاده قرار می گیرند.

وقتی نوبت به انواع سبک های ارجاع دهی می رسد دو مشخصه اصلی وجود دارد.

مورد اول مربوط به این است که چگونه یک منبع در صفحه فهرست منابع یا "آثار مورد استناد" نوشته می شود. آیا عناوین به صورت ایتالیک (*italic*) نوشته می شوند؟ آیا دوره زمانی یا تاریخ در انتهای هر منبع در لیست قرار می گیرد؟ مشخصه دوم روش استناد به منبع درون متن است.

به سه روش مختلف می توان درون متن به منبع اشاره کرد:

- **روش نویسنده-تاریخ:** در این روش، شما مستقیماً در جایی از متن که به منبع اشاره می کنید، نام نویسنده و سال انتشار کار او را ذکر می کنید. به استثنای روش **MLA**، که از سیستم نویسنده-شماره صفحه استفاده می کند.
- **روش عددی:** در این روش، شما عدد مربوط به هر منبع را در لیست مرجع مینویسید و هرجایی در متن که خواستید به آن منبع خاص اشاره کنید فقط عدد مربوط به آن را ذکر میکنید.
- **روش نشانه گذاری:** شما منبع را (به شکل اختصاری) در پاورقی یا تهنوشت مینویسید.

نوع ارجاع دهی	تخصص و موضوع	روش ارجاع دهی
APA	علوم اجتماعی	نویسنده-تاریخ
هاروارد	اقتصاد	نویسنده-تاریخ
ونکوور	علوم پزشکی	عددی
شیکاگو A	علوم انسانی	نشانه گذاری
شیکاگو B	علوم انسانی	نویسنده-تاریخ
OSCOLA	حقوق	نشانه گذاری
MLA	علوم انسانی(تخصص زبان شناسی)	نویسنده-عدد صفحه
IEEE	علوم سخت (همانند IT)	عددی
Turabian	علوم انسانی (تخصص زبان شناسی)	نشانه گذاری
Turabian	علم اجتماعی	نویسنده-تاریخ
AMA	علوم پزشکی	عددی
ACS	شیمی	عددی، نویسنده-عدد صفحه و نشانه گذاری
NLM	علوم پزشکی	عددی
AAA	مطالعات اجتماعی	عددی
APSA	علوم سیاسی	نویسنده-تاریخ
ABNT	علوم فنی	عددی، نویسنده-تاریخ

بررسی سبک‌های ارجاع دهی:

۱) روش ارجاع دهی به سبک APA

APA یکی از محبوب‌ترین روش‌های استناد دهی در نوشته‌های علمی است. روش رفرنس نویسی به سبک APA توسط انجمن روانشناسی آمریکا (American Psychological Association) ایجاد شد و بیشتر در علوم اجتماعی و روان‌شناسی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

امروزه بسیاری از تخصص‌های دیگر نیز از این روش برای استناد به منبع استفاده می‌کنند.

روش APA از سیستم نویسنده-تاریخ پیروی می‌کند، روشی که در آن به شکل اختصاری و درون متن به منبع اشاره می‌کنید و در فهرست منابع تمام مرجع‌ها را به طول کامل لیست می‌کنید.

نمونه‌ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک APA

این کتاب از داستان‌های موفقیت‌آمیز و تجربیات شخصی نویسنده‌ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند (استوارت و سیمونس، ۲۰۱۰، صفحه ۲۲).

ارجاع در فهرست منابع به روش APA

Stewart, D. & Simmons, M. (2010). زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می‌کنند. USA, Berkeley: New Riders Press.

۲) روش ارجاع دهی به سبک هاروارد (Harvard)

روش هاروارد اغلب در علوم اقتصاد مورد استفاده قرار می‌گیرد. هیچ راهنمای رسمی برای این سبک وجود ندارد، بدین معنا که فقط چند تغییر کوچک وجود دارد. چند سازمان که یک راهنما برای این سبک ارجاع دهی ارائه کرده‌اند:

موسسه استاندارد بریتانیا (British Standards Institution)

خدمات انتشارات دولتی استرالیا (Australian Government Publishing Service) (AGPS)

همانند روش APA، هاروارد نیز از سیستم نویسنده-تاریخ پیروی می‌کند. همین مساله، ارجاع دهی به روش هاروارد را بسیار شبیه به APA می‌سازد.

نمونه‌ای از ارجاع دهی از یک کتاب به روش هاروارد (Harvard)

ارجاع درون متنی به روش هاروارد

این کتاب از داستان‌های موفقیت‌آمیز و تجربیات شخصی نویسنده‌ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند (استوارت و سیمونس، ۲۰۱۰، صفحه ۲۲).

ارجاع در فهرست منابع به روش هاروارد

Stewart, D. & Simmons, M. (2010). زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می‌کنند، مجله خبری نیو رایدرز (New Riders Press), Berkeley.

۳) روش ارجاع دهی به سبک ونکور (Vancouver)

سبک ونکور توسط کمیته بین‌المللی ویراستاران مجله پزشکی (ICMJE) ارائه شد و بیشتر در دنیای پزشکی مورد استفاده قرار می‌گیرد. به جای استفاده از سیستم نویسنده-تاریخ، در

این کتاب از داستان‌های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند. ۱

نحوه ارجاع دهی در پاورقی یا ته نویس به روش شیکاگو A
۱ دیو استوارت و مارک سیمونس (Dave Stewart and Mark Simmons)، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت برخورد می‌کنند. (برکلی: نیو ریدرز پرس، ۲۰۱۰).

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع به روش شیکاگو A
استوارت، دیو و مارک سیمونس. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می‌کنند. برکلی: نیو ریدرز پرس، ۲۰۱۰.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک شیکاگو B
نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش شیکاگو B
این کتاب از داستان‌های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند (استوارت و سیمونس ۲۰۱۰، ۲۲).

نحوه ارجاع در فهرست منابع به روش شیکاگو B
استوارت، دیو و مارک سیمونس. ۲۰۱۰. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می‌کنند. برکلی: نیو ریدرز پرس.

۵) ارجاع دهی به سبک OSCOLA
OSCOLA در مدارس حقوق استفاده می‌شود و نوشته‌های حقوقی به انگلیسی استفاده می‌گردد. OSCOLA از سیستم نشانه گذاری استفاده می‌کند، که شامل توضیحات کامل منبع در پاورقی می‌شود.

سبک ونکوور از سیستم عددی استفاده می‌شود. در نوشته، منبع با یک شماره مشخص می‌گردد در حالیکه جزییات منبع در یک لیست کامل در فهرست منابع قرار می‌گیرد.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک ونکوور
نحوه ارجاع دهی درون متنی در روش ونکوور
این کتاب از داستان‌های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند. (۱)

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع به روش ونکوور
(Stewart D, Simmons M.). زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می‌کنند. برکلی: نیو ریدرز پرس (New Riders Press): ۲۰۱۰.

۴) روش ارجاع دهی به سبک شیکاگو (Chicago)

روش شیکاگو توسط راهنمای سبک شیکاگو (The Chicago Manual of Style) منتشر می‌شود و در علوم انسانی مورد استفاده قرار می‌گیرد. این سبک دو نوع مختلف دارد:

- **شیکاگو A:** شما منبع را با اطلاعات کامل در پاورقی یا ته نویس و در فهرست کتب مربوطه اشاره می‌کنید.
- **شیکاگو B:** شما منبع را به شکل اختصاری، با فرمت نویسنده-تاریخ، در نوشته و یا در فهرست کتب به صورت لیستی کامل از منبع می‌نویسید.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک شیکاگو A
نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش شیکاگو A

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک OSCOLA

نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش OSCOLA

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. ۱

نحوه ارجاع دهی در پاورقی به روش OSCOLA

۱ دیو استوارت و مارک سیمونس، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند (نیو رایدرز پرس، ۲۰۱۰)

نحوه ارجاع دهی فهرست منابع به روش OSCOLA

استوارت D و سیمونس M، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند (نیو رایدرز پرس، ۲۰۱۰)

۶ ارجاع دهی به سبک MLA

سبک MLA توسط انجمن زبان مدرن (Modern Language Association) ارائه شده است و اختصاصاً در مطالعات زبان شناسی مورد استفاده قرار می گیرد. MLA از سیستم نویسنده-شماره صفحه پیروی می کند.

نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش MLA

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند (استوارت و سیمونس ۲۲).

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

استوارت، دیو و مارک سیمونس. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می کنند. برکلی: نیو رایدرز پرس چاپ ۲۰۱۰.

۷ ارجاع دهی به سبک IEEE

موسسه مهندسان برق و الکترونیک (Institute of Electrical and Electronics Engineers) یا IEEE سبکی از ارجاع دهی است که اغلب در علوم فنی، نظیر مهندسی برق و IT مورد استفاده قرار می گیرد. سبک IEEE برای منابع خاصی قابل استفاده است. برای انواع منابع که تحت پوشش IEEE قرار نمی گیرند، روش شیکاگو استفاده می شود. IEEE از سیستم عددی پیروی می کند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک IEEE

نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش IEEE

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند (۱).

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع به روش IEEE

استوارت و م. سیمونس، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت با هم برخورد می کنند. برکلی، USA: نیو رایدرز پرس، ۲۰۱۰.

۸) ارجاع دهی به سبک Turabian

Turabian نوعی ارجاع دهی است که بسیار به سبک شیکاگو شباهت دارد. این نوع ارجاع دهی اختصاصاً برای دانشجویانی که مقالات تحقیقاتی می نویسند یا اقدام به ترجمه مقاله می کنند طراحی شده است.

درست همانند سبک شیکاگو، Turabian نیز از سیستم نشانه گذاری و نویسنده-تاریخ پیروی می کند. سیستم نشانه گذاری در علوم انسانی (همانند ادبیات، تاریخ و هنر) و سیستم نویسنده-تاریخ در علوم اجتماعی استفاده می شوند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک Turabian با سیستم نشانه گذاری

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند.^۱

نحوه اشاره به منبع اصلی در پاورقی/ته نویس

۱ دیو استوارت و مارک سیمونس، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند (برکلی: نیورایدرز پرس، ۲۰۱۰)، P.22.

اشاره به منابع زیرمجموعه منبع اصلی با استفاده از پاورقی/ته نویس

۱ استوارک و سیمونس، زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. P.22.

نحوه ارجاع دهی در لیست منابع

استوارت، دیو و مارک سیمونس. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی: نیورایدرز پرس، ۲۰۱۰.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک Turabian با استفاده از سیستم نویسنده-تاریخ

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند (استوارت و سیمونس ۲۰۱۰، ۲۲).

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

استوارت، دیو و مارک سیمونس. ۲۰۱۰. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی: نیورایدرز پرس.

۹) ارجاع دهی به روش AMA

از سبک AMA اغلب در علوم پزشکی استفاده می شود و از سیستم عددی پیروی می کند. اعداد در متن به صورت بالانوش و شماره صفحه داخل پرانتز قرار می گیرند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک AMA

نحوه ارجاع دهی درون متنی به روش AMA

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند.^۱ (صفحه ۳)

در فهرست منابع، زمانی که از سیستم نویسنده-تاریخ استفاده می شود، منابع به ترتیب حروف الفبا لیست می شوند و زمانیکه از سیستم عددی پیروی می کنید به ترتیب اعداد ذکر می گردد.

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

استوارت، د.؛ سیمونس، م. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند؛ نیورایدرز پرس؛ ۲۰۱۰.

(۱۱) ارجاع دهی به سبک NLM

کتابخانه ملی علوم پزشکی (National Library of Medicine) یا NLM سبکی از ارجاع دهی است که در علوم پزشکی مورد استفاده قرار می گیرد. در سبک NLM از سیستم عددی استفاده می شود.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک NLM

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. [۱]

نحوه ارجاع دهی در لیست منابع

استوارت، د.؛ سیمونس، م. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی: نیورایدرز پرس؛ ۲۰۱۰.

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع به روش AMA

استوارت، د.؛ سیمونس، م. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی، USA: نیورایدرز پرس؛ ۲۰۱۰.

(۱۰) ارجاع دهی به روش ACS

انجمن شیمی آمریکا (American Chemical Society) یا ACS نوعی از ارجاع دهی را ارائه کرد که اغلب برای مقالات پژوهشی علوم شیمی استفاده می شود. سبک ACS سه مدل مختلف برای ارجاع دهی درون متنی دارد. انتخاب سبک بستگی به مقاله دارد. در توضیحات صفحه ۲۸۸ شما می توانید بفهمید برای هر مقاله ای باید از کدام نوع استفاده کنید.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک ACS

نحوه ارجاع دهی درون متنی با استفاده از پاورقی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. ۱

نحوه ارجاع دهی درون متنی با استفاده از سیستم عددی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. (۱)

نحوه ارجاع دهی درون متنی با استفاده از سیستم نویسنده-تاریخ

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. (استوارت و سیمونس، ۲۰۱۰)

۱۲) ارجاع دهی به سبک AAA

انجمن انسان شناسی آمریکا (American Anthropological Association) یا AAA سبکی از ارجاع دهی است که پایه و اساس آن شبیه به سبک شیکاگو است و اغلب در مطالعات اجتماعی مورد استفاده قرار می گیرد. سبک AAA از سیستم نویسنده-تاریخ استفاده می کند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به روش AAA

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. (استوارت و سیمونس ۲۰۱۰، ۲۲)

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

استوارت، دیو، و مارک سیمونس

۲۰۱۰ زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی: نیورایدرز پرس.

۱۳) ارجاع دهی به روش APSA

اداره بازبینی علوم سیاسی آمریکا (American Political Science Review) یا APSA سبکی از ارجاع دهی را ارائه کرده است که اصولاً در علوم سیاسی استفاده می شود که قوانین خاصی برای مدارک دولتی آمریکا دارد. APSA از سیستم نویسنده-تاریخ استفاده می کند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک APSA

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. (استوارت و سیمونس ۲۰۱۰)

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

استوارت، دیو، و مارک سیمونس. ۲۰۱۰. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می رسند. برکلی: نیورایدرز پرس.

۱۴) ارجاع دهی به سبک ABNT

انجمن بین المللی استانداردهای برزیلی (Associação Brasileira de Normas Técnicas) یا ABNT سبکی از ارجاع دهی است که برای استانداردسازی فرمت مقالات علمی استفاده می شود. این سبک ارجاع دهی اصلی ارجاع دهی در برزیل و سایر کشورهای پرتغالی زبان است.

قاعده NB10520 توضیح می دهد که یک دانشجویی که از سبک ABNT استفاده می کند باید بین استفاده از سیستم عددی یا سیستم نویسنده-تاریخ برای ارجاع دهی کدام را انتخاب کند. اگر دانشجو تصمیم بگیرد از سیستم نویسنده-تاریخ استفاده کند باید منابع را در فهرست منابع به ترتیب حروف الفبا ذکر کند و اگر بخواهد از سیستم عددی استفاده کند باید منابع را نیز به ترتیب اعداد بچیند.

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به روش ABNT با توجه به سیستم نویسنده-تاریخ

نحوه ارجاع دهی درون متنی

این کتاب از داستان های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می کند. (استوارت، سیمونس، ۲۰۱۴، صفحه ۲۲).

۱۲. پایگاه‌های اینترنتی و مراجع قابل مراجعه و استناد:

با مراجعه به آدرس اینترنتی <https://library.ut.ac.ir/scientific-databases-e-journals> لیست مجلات اینترنتی و پایگاه‌های لاتین مقالات و کتب معتبر قابل دسترسی می‌باشد.

همچنین با مراجعه به آدرس اینترنتی <https://library.ut.ac.ir/farsi-databases> لیست مجلات اینترنتی و پایگاه‌های فارسی مقالات معتبر قابل دسترسی می‌باشد.

نحوه ارجاع دهی در فهرست منابع

۱/ استوارت، دیو؛ سیمونس، مارک. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می‌رسند. برکلی: نیورایدرز پرس، ۲۰۱۴.*

نمونه ای از ارجاع دهی از یک کتاب به سبک ABNT با استفاده از سیستم عددی نحوه ارجاع دهی درون متنی این کتاب از داستان‌های موفقیت آمیز و تجربیات شخصی نویسنده‌ها برای ایجاد یک انقلاب خلاقانه در دنیای تجارت استفاده می‌کند. (۱)

نحوه ارجاع دهی فهرست منابع

۱/ استوارت، دیو؛ سیمونس، مارک. زمین بازی تجارت: جایی که خلاقیت و تجارت به هم می‌رسند. برکلی: نیورایدرز پرس، ۲۰۱۴.*

اساتید مشارکت کننده در تهیه راهنمای پژوهش:

-دکتر مهرنوش ابوذری

-دکتر حمیرا مشیرزاده

-دکتر رکسانا نیکنامی

-دکتر محسن صادقی

-دکتر زهرا شاکری

دانشجویان مشارکت کننده در تهیه راهنمای پژوهش:

-امینه فتاحی

-سید علی امامی فر

-حلیه فراست

-زهرا عزیزی

-سارا مولاپناه

-حنانه مقدادی

-فاطمه قربانی

-علی خادم زاده مقدم

-امیرمحمد قربان نیا

-امیرحسی خزلی

